

Yhdessä tehden ympäri vuoden – Liperin kunnan ja järjestöjen harrastusyhteistyön kehittämisprosessi

Pasi Majoinen

Tekijä(t) Pasi Majoinen	
Koulutusohjelma Liikuntajohtamisen ja valmennuksen koulutus (YAMK)	
Raportin/Opinnäytetyön nimi Yhdessä tehden ympäri vuoden – Liperin kunnan ja järjestöjen harrastusyhteistyön kehittämisprosessi	Sivu- ja liitesivumäärä 33 + 16
<p>Tämän kehittämistyön tavoitteena oli luoda toimintamalli Liperin kunnan ja järjestöjen yhteistyön sekä viestinnän kehittämiseksi. Järjestöyhteistyön mallin luomisen ohella kehittämisprosessin tavoitteena oli työstää harrastustoiminnan vuosikello sekä tehdä suunnitelma sähköisen harrastuskalenterin toteuttamiseksi.</p> <p>Kehittämistyö toteutettiin toiminnallisena kehittämistyönä. Kehittämisprosessin toteutuksessa hyödynnettiin 7-portaista kehittämistyön vaiheistamisen mallia. Kehittämisprosessin aluksi määriteltiin mahdollisimman tarkasti kehittämistyön tarpeet ja tehtiin kehittämistyön suunnitelma aikatauluineen. Toimintatapoina käytettiin yhteissuunnittelua, lasten ja nuorten harrastekyselyä ja järjestökyselyä. Kehittämistyön suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin asiantuntijahaastatteluja sekä muiden kuntien toimintamalleihin ja kehittämisprosessihin tutustumista benchmarking -työskentelyn avulla. Kehittämisprosessin toteutusvaiheen keskeisiä toimintatapoja olivat harrasteryhmän kokoukset, järjestöfoorumit sekä työnkirjoittajan ja kunnan Liikkuva koulu -koordinaattorin yhteistyö. Kehittämistyön toteutuksessa keskeisiä toimijoita olivat Liperin kunnan Liikkuva koulu -koordinaattori, liikunta- ja vapaa-aikasihteerit sekä harrastusryhmän järjestöjen edustajat.</p> <p>Kehittämistyön tuloksena syntyi Liperin kunnan harrastustoiminnan vuosikello, järjestöyhteistyön malli sekä suunnitelma sähköisestä harrastuskalenterista. Vuosikellon avulla voidaan lisätä järjestöjen toiminnan suunnitelmallisuutta, kunnan ja järjestöjen välistä sekä järjestöjen keskinäistä yhteistyötä. Järjestöyhteistyön malli luo mahdollisuuden lisätä harrastustoiminnan koordinoitua, varmistaa järjestötoimijoiden säännöllinen ja systemaattinen kuuleminen sekä luo järjestöille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa heihin kohdistuvaan päätöksentekoon. Sähköinen harrastuskalenteri mahdollistaa harrastustoimintojen paremman viestinnän harrastamisen mahdollisuuksista kunnassa.</p> <p>Kehittämisprosessille asetetut tavoitteet toteutuivat. Järjestöyhteistyön malli, vuosikello ja mahdollisesti myöhemmin toteutuva sähköinen harrastuskalenteri mahdollistavat tulevienkin vuosien kunnan ja järjestöjen yhteistyön ja harrastustoiminnan kehittämisen. Harrastustoiminnan vuosikello otettiin käyttöön jo kehittämisprosessin aikana. Järjestöyhteistyön malli on hyväksytty kunnan hyvinvointilautakunnassa. Kunnan ja järjestöjen välisen viestinnän säännöllisyys ja systemaattisuus tulevat olemaan jatkossa yksi toiminnan kehittämisen onnistumisen edellytyksistä. Järjestöyhteistyön mallin käyttöön oton myötä syntyy kokemus ja näkemys mallin toimivuudesta. Näiden kokemusten pohjalta järjestöyhteistyön mallia voidaan kehittää edelleen. Harrastustoiminnan vuosikello vaatii päivittystyötä vuosittain ja samalla työkalua on mahdollisuus kehittää edelleen. Sähköisen harrastuskalenterin käyttöönottoon, toimijoiden sitouttamiseen ja viestintään on syytä tehdä selkeä suunnitelma aikatauluineen.</p>	
Asiasanat Toimintamalli, kehittäminen, yhteistyö, kunnat, järjestöt	

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Harrastukset kunnan hyvinvointipalveluina	3
2.1	Harrastusten merkitys lapsille ja nuorille	3
2.2	Liikunta lasten ja nuorten hyvinvoinnin osatekijänä	5
2.3	Tulevaisuuden kunnan roolit	7
2.4	Kunta ja järjestöt yhteistyössä hyvinvointipalvelujen tuottajina	9
3	Liperin kunnan hyvinvointipalvelut	11
3.1	Kuntastrategia	11
3.2	Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma	11
3.3	Järjestöyhteistyö	12
4	Kehittämistyön tavoite	15
5	Kehittämistyön vaiheet ja menetelmät	16
5.1	Kehittämistarpeen tunnistaminen ja kehittämistyön ideointi	16
5.2	Suunnittelu	17
5.3	Kehittämisprosessin toteutus	19
6	Kehittämistyön tulokset	21
6.1	Järjestöyhteistyön malli	21
6.2	Harrastustoiminnan vuosikello	22
6.3	Sähköinen harrastuskalenteri	22
7	Pohdinta	24
7.1	Kehittämistyön eteneminen	25
7.2	Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet	28
	Lähteet	31
	Liitteet	34
	Liite 1. Lasten ja nuorten harrastekyselyn tiivistelmä	34
	Liite 2. Järjestökyselyn yhteenveto	43

1 Johdanto

Harrastaminen on laaja käsite ja se määrittyy eri tavoin kontekstista riippuen. Harrastamiseen liittyy säännöllisyys ja se voi olla aktiivista toimintaa kuten liikuntaharrastukset tai passiivista toimintaa kuten elokuvakerhoon osallistuminen. Lasten ja nuorten harrastukset mielletään yleisesti taide- ja kulttuurilähtöiseksi toiminnaksi sekä liikunta- ja urheilutoiminnaksi. Harrastaminen voi olla ohjattua tai omaehtoista toimintaa, jonka ei välttämättä tarvitse liittyä jäsenyyksiin. (Haanpää 2019, 15)

Lasten ja nuorten vapaa-ajan harrastamisen merkitykset ja tavoitteet ovat muuttuneet vuosikymmenten aikana. Suomen itsenäisyyden alkuvuosina vapaa-ajan harrastustoiminta nähtiin sosialisointi- ja kasvatuksen kenttänä, kun taas viime vuosisadan alkupuolella harrastustoiminta on nähty kansalaiskasvatuksen välineenä. Tänä päivänä korostetaan harrastusten terveys- ja hyvinvointivaikutuksia sekä sosiaalisia hyötyjä. (Haanpää 2019, 8)

Yksilön näkökulmasta harrastukset tarjoavat mahdollisuuksia kasvotusten tapahtuvaan sosiaaliseen vuorovaikutukseen, itseilmaisuun sekä monipuoliseen ja innostavaan toimintaan. Harrastusten kautta lapsille ja nuorille mahdollistuvat kaverisuhteiden vaaliminen, itsensä kehittäminen, omien vahvuuksien löytäminen, vuorovaikutus aikuisten kanssa sekä vapaa-ajan käyttäminen mielekkäällä tavalla. (OKM 2017a, 5)

Lasten ja nuorten tasapuolinen mahdollisuus harrastuksiin nähdään tärkeäksi niin kansainvälisesti kuin kansallisesti. Harrastamisen oikeuksiin ja mahdollisuuksiin viitataan YK:n lasten oikeuksien yleissopimuksessa, Euroopan komission suosituksissa investoida lapsiin (2013/112/EU) ja Suomen perustuslaissa. Kuntien tehtävä harrastusmahdollisuuksien tarjoajana korostuu uusituissa nuoris-, kirjasto- ja liikuntalaissa sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisessa. (OKM 2017a, 5)

Liikunta on edelleen yksi lasten ja nuorten suosituimmista harrastusmuodoista. Liikunnalla on keskeinen merkitys ihmisen kokonaishyvinvoinnin kannalta. Erityisesti riittävän fyysisen aktiivisuuden merkitys korostuu lasten ja nuorten kehittymisen tukena sekä oppimisen edellytysten luojana. Liikuntaharrastukset tukevat omalta osaltaan lasten riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden toteutumista. Monipuoliset liikunnan harrastusmahdollisuudet luovat erilaisille liikkujille mahdollisuuden löytää mielekäs liikunnan harrastamisen paikka.

Kunnilla on lakisääteisesti tärkeä rooli kuntalaisten harrastusmahdollisuuksien toteuttajana ja mahdollistajana. Kuntalaisten harrastamisen mahdollistaminen nähdäänkin kunnissa

tärkeänä osana kuntalaisten hyvinvoinnin edistämistä. Harrastusmahdollisuuksia tuetaan kaikissa kunnissa yhteistyöllä paikallisten järjestöjen, muiden yhteisöjen ja yritysten kanssa. Kunnan ja järjestöjen toimiva yhteistyö takaa monessa kunnassa laajat ja monipuoliset harrastamisen mahdollisuudet kuntalaisille.

Liperin kunnassa kuntalaisten hyvinvointi on linjattu yhdeksi strategiseksi tavoitteeksi elinvoiman ja osallisuuden lisäksi (Liperin kunta 2018b, 3). Lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksien ylläpitäminen ja kehittäminen on nostettu Liperin kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman yhdeksi tavoitteeksi. Tavoitteeksi on asetettu harrastusmahdollisuuksien tasapuolinen saatavuus kaiken ikäisille ja kaikissa taajamissa. Lisäksi tavoitteeksi on asetettu harrastustoiminnan viestinnän kehittäminen kehittämällä sähköistä asiointijärjestelmää sekä luomalla sähköinen harrastepankki. Koulujen kanssa tehtävällä yhteistyöllä halutaan lisätä koulupäivän yhteydessä ja välittömästi koulupäivän jälkeen tarjolla olevia harrastusmahdollisuuksia, mikä palvelisi erityisesti haja-asutusalueilla asuvia sekä pienituloisia perheitä. (Liperin kunta 2018a, 51-52)

Liperin kunnan osallisuusmallissa ja osallisuussuunnitelmassa vuodelle 2020-2021 (Liperin kunta 2019b) on kuvattu kuntalaisten erilaiset mahdollisuudet osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Suunnitelmassa on kuvattu vapaaehtoistyön malli, jonka tueksi on tehty hyvinvointityön vuosikello.

Liperin kunnan ja järjestöjen yhteisen harrastustoiminnan kehittämisen tarve nousi esille kunnan Liikkuva koulu koordinaattorin työn ja koulujen tekemän Liikkuva koulu kehittämistyön kautta. Yhteistyön ja viestinnän kehittämistarvetta vahvistivat kehittämisprosessin suunnitteluvaiheessa toteutetun lasten ja nuorten harrastekyselyn sekä järjestöille toteutetun järjestökyselyn tulokset. Tämän kehittämistyön tavoitteena on luoda yhteisesti sovittu toimintamalli kunnan ja järjestöjen yhteistyön sekä viestinnän kehittämiseksi.

2 Harrastukset kunnan hyvinvointipalveluina

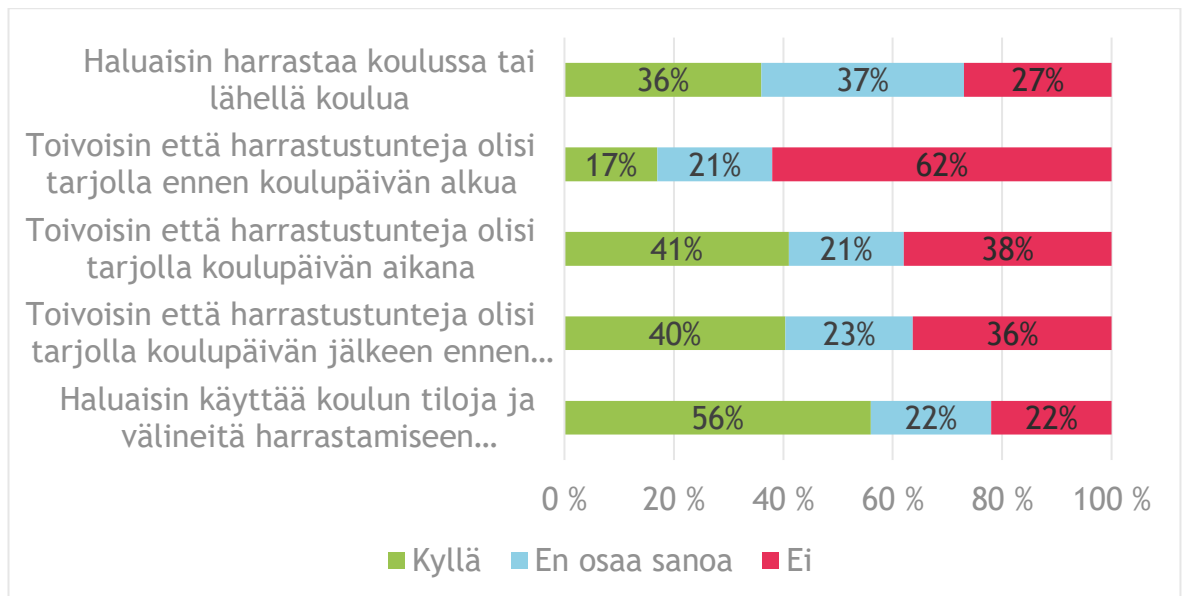
2.1 Harrastusten merkitys lapsille ja nuorille

Harrastukset kuuluvat keskeisenä osana lasten ja nuorten elämään ja vapaa-aikaan. Harrastusten kautta lapset ja nuoret voivat vaalia kaverisuhteita, kehittää itseään, toteuttaa omia unelmiaan, etsiä ja löytää omia vahvuuksiaan, luoda vuorovaikutussuhteita aikuisten kanssa sekä käyttää vapaa-aikaansa mielekkäällä tavalla. Harrastukset voivat toimia syrjäytymistä ennaltaehkäisevästi tai ne voivat olla mahdollisuus auttaa jo syrjäytyneitä nuoria. (OKM 2017a, 9)

Lapsuudenkodin merkitys lasten ja nuorten harrastamiselle on keskeinen. Vanhempien esimerkillä ja perheen yhdessä tekemisellä on keskeinen merkitys lapsen ja nuoren harrastamisaktiivisuuteen kuin myös lapsuus- ja nuoruusiän jälkeiseen liikunta-aktiivisuuteen. (OKM 2017a, 15)

Vuonna 2018 toteutetun lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimuksen mukaan ylivoimainen enemmistö vastaajista (76 %) kokee vapaa-ajan määrän sopivana. Liian vähän vapaa-aikaa kokee olevan 17 % lapsista ja nuorista ja vastaavasti liian paljon vapaa-aikaa vain 6 %. Kokemus liian vähäisestä vapaa-ajasta alkaa yleistyä parikymppisillä nuorilla ja liiallisen vapaa-ajan kokemus on yleisintä 20 ikävuoden molemmin puolin. Lapsilta ja nuorilta kysyttäessä 89 % vastaajista ilmoittaa, että heillä on vähintään yksi harrastus. Kyselyissä ja haastatteluissa on havaittu, että harrastus mielletään yleisimmin ohjatuksi tai ryhmässä tapahtuvaksi toiminnaksi. Siksi omaehtoinen tai yksin tapahtuva aktiivisuus jää helposti pimentoon. Harrastuneisuuden useudessa ei näytä olevan eroja sukupuolten välillä. Tyttöjen harrastuneisuus eri ikäluokissa on tasaisempaa, kun taas poikien harrastuneisuuden yleisyydessä tapahtuu selkeä notkahdus teini-iässä. (Hokkanen, Myllyniemi & Salosuo 2019, 53-55.)

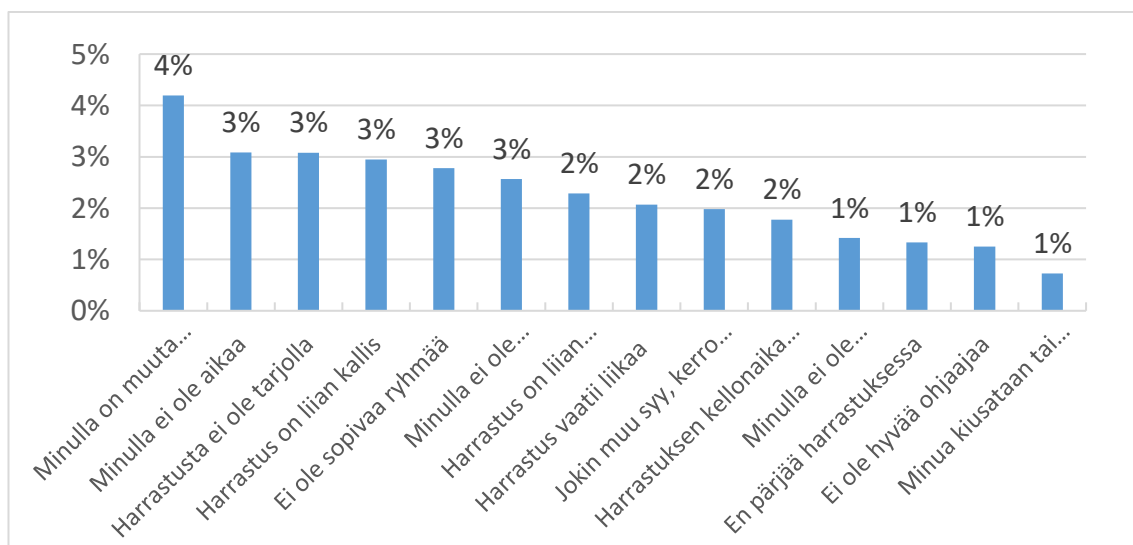
Kuviossa 1. on nähtävissä vuoden 2017 Koululaiskyselyn tuloksia lasten harrastamiseen liittyvistä toiveista. Kyselyn perusteella monet lapset ja nuoret haluaisivat harrastaa omaehtoisesti hyödyntäen koulun tiloja. Harrastustunteja toivotaan koulupäivän sisälle sekä heti koulun päättymisen jälkeen. (OKM 2017b)

Kuvio 1. Koululaiskysely 2017. Lasten toiveita harrastamiseen liittyen

Harrastamisen esteet voidaan jakaa yksilöstä tai ympäristöstä aiheutuviin esteisiin. Yksilöstä johtuvia harrastamisen esteitä voivat olla kokemus yksinäisyydestä, kaverin puute, sosiaalisten verkostojen vähyys, pelko tulla syrjityksi tai kiusatuksi sekä ajan tai rahan puute. Muita esteitä voivat olla tiedon puute itselle sopivista harrastuksista tai harrastuspaikoista, itseluottamuksen puute sekä oma terveydentila tai vamma. Ympäristöstä aiheutuvia esteitä voivat olla paikkakunnan vähäinen harrastustarjonta, lähipiiriin heikko tuki tai asenteet harrastamista kohtaan sekä harrastuksen sijainti tai hinta. (OKM 2019, 26)

Kuvioon 2 on koottu 2017 vuoden koululaiskyselyn vastauksia keskeisimmistä harrastamisen esteistä. Suurin syy harrastuksen puuttumiselle on, että lapsilla ja nuorilla on muuta tekemistä. Muita syitä harrastuksen puuttumiselle ovat tarjonta, hinta, sopimaton ryhmä, kavereiden puute, välimatka ja vaativuus. (OKM 2017b)

Kuvio 2. Koululaiskysely 2017. Syitä harrastuksen puuttumiselle

2.2 Liikunta lasten ja nuorten hyvinvoinnin osatekijänä

Lapsen fyysiselle aktiivisuudelle on olemassa synnynnäinen tarve, ja se on edellytys normaalille kasvulle ja kehitykselle. Liikunnallinen elämäntapa alkaakin kehittyä jo varhaislapsuudessa. Liikkumisen avulla pieni lapsi harjoittelee ja kehittää motorisia taitojaan, joilla on keskeinen merkitys terveyden, hyvinvoinnin ja toimintakyvyn kehittymisen kannalta. Liikunnallisen lapsuuden avulla voidaan edistää kokonaisvaltaista terveyttä ja hyvinvointia sekä myönteistä elämänkulkua. Jo lapsena omaksuttu liikunnallisuus ja liikkuminen vähentävät terveyspalvelujen käyttöä ja näin liikunnasta on hyötyä yksilön kannalta myös yhteiskunnalle säästyneiden kustannusten muodossa. (OKM 2016, 6.)

Lasten ja nuorten liikunnalla näyttää olevan keskeinen oppimista tukeva ja edistävä vaikutus. Liikunnan anatomiset ja fysiologiset vaikutukset vaikuttavat koko kehon lisäksi myös aivoihin ja sitä kautta oppimiseen. Liikunta näyttää lisäävän aivojen tilavuutta ja aktiivisuutta erityisesti muistiin ja toiminnanohjaukseen vaikuttavilla aivoalueilla. Motoristen perustaitojen oppimisella ja taitotasolla näyttää olevan positiivisia yhteyksiä oppimiseen. Motoriset ja tiedolliset taidot kehittyvät käsi kädessä. Tätä kehitystä voidaan tukea lasten ja nuorten monipuolisen liikunnan avulla. Tämänhetkisten tutkimusten valossa voidaan todeta, että liikunnan avulla on mahdollista tukea strategista oppimista kuten ajattelun, motivaation, tunteiden ja käyttäytymisen arvioimista ja säätelyä. (Kantomaa, Syväoja, Sneck, Jaakkola, Pyhättö & Tammelin 2018, 5)

Alle kouluikäisistä lapsista vain 10-20 % saavuttaa päivittäisen, riittävän normaalia kasvua, kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia edellyttävän fyysisen aktiivisuuden määrän. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suosituksissa on kirjattu alle kouluikäisen lapsen liikkumisen vähimmäismääräksi kolme tuntia. Riittävän liikunta-annoksen tulee koostua rasittavuudeltaan eritasoisesta fyysisestä aktiivisuudesta. (OKM 2016, 13-14)

Kuvio 3. Suositeltava fyysinen aktiivisuus koostuu päivän mittaan kuormittavuudeltaan erilaisista arjen touhuista.

Varhaiskasvatusvuosien suositukset ovat kansainvälisesti vertailtuna hyvin samansuuntaiset kuin esimerkiksi Iso-Britanniassa. Iso-Britannian suosituksissa 0-5-vuotiaille lapsille suositellaan 180 minuutin päivittäistä fyysisen aktiivisuuden määrää. Suosituksissa korostetaan aktiivista lapsuutta, onnellisuutta, kouluvalmiuksia sekä parempaa unta. Päivittäin riittävän fyysisen aktiivisuuden katsotaan suositusten mukaan vaikuttavan ystävyyssuhteisiin, sosiaalisiin taitoihin, terveyteen, painonhallintaan, uneen, lihasten ja luuston kuntoon, aivojen kehittymiseen ja oppimiseen sekä rohkaisevan liikkumiseen ja yhteistyöhön. (Department of Health and Social Care 2019, 23.)

Vuonna 2008 tehtyjen kouluikäisten fyysisen aktiivisuuden suositusten mukaan kaikkien 7-18-vuotiaiden tulisi liikkua vähintään 1-2 tuntia päivässä monipuolisesti ja ikään sopivalla tavalla. Yli kahden tunnin mittaisia istumajaksoja tulisi välttää ja ruutu-aika tulisi rajoittaa maksimissaan kahteen tuntiin päivässä. (Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille... 2008, 6.)

LIITU-tutkimuksen 2018 mukaan 38 % lapsista ja nuorista liikkuu liikuntasuosituksen mukaisesti. Suositusten mukaisesti liikkuvien osuus on kyselyaineistojen mukaan noussut

vuodesta 2016, jolloin suositusten mukaan liikkui 32 % lapsista ja nuorista. Vähän liikkuvien lasten osuus on säilynyt ennallaan eli joka kuudes suomalaisista lapsista liikkuu suositusten mukaan vain 0-2 päivänä viikossa. Suositusten mukaiseen ruutuaikasuositukseen ylsi noin 5 prosenttia tutkimukseen vastanneista sekä vuosina 2016 että 2018. (Kokko, Martin, Villberg, Ng & Mehtälä 2019, 24)

Kouluikäisten fyysisen aktiivisuuden suositukset ovat jo yli kymmenen vuotta vanhat ja niistä julkaistaan uudistetut suositukset kevään 2020 aikana. Uusissa suosituksissa on hyödynnetty muiden länsimaiden suosituksia.

Iso-Britannian vuonna 2019 julkaisemissa fyysisen aktiivisuuden suosituksissa suositellaan 60 minuutin päivittäistä aktiivisuutta jokaisena viikon päivänä. Fyysistä aktiivisuutta suositellaan olevan läpi koko päivän. Liikkumisen tulisi aiheuttaa hengästymistä ja hikoilua. Fyysisen aktiivisuuden tulisi olla liikuntataitoja, lihasten voimaa ja luiden kestävyyttä kehittävää. (Department of Health and Social Care 2019, 28.)

Kanadan fyysisen aktiivisuuden suositukset on jaettu ikäluokittain 0-4-, 5-11- ja 12-17 -vuotiaiden suosituksiin. 5-17-vuotiaille suositellaan terveyshyötyjen saavuttamiseksi vähintään 60 minuutin päivittäistä aktiivisuutta. Suositusten mukaan rasittavaa liikuntaa sekä lihasvoimaa ja luuston kestävyttä kehittävää aktiivisuutta tulisi olla vähintään kolmena päivänä viikossa. Suositusta suuremman fyysisen aktiivisuuden määrän nähdään mahdollistavan parempia terveyshyötyjä. (Canadian Society for Exercise Physiology 2018)

2.3 Tulevaisuuden kunnan roolit

Kunnat itsehallinnollisina yksikköinä ovat nyt ja tulevaisuudessa merkittäviä toimijoita yhteiskunnassamme. Tulevaisuuden toimintaympäristössä tapahtuvat muutokset vaikuttavat kuntiin (Valtiovarainministeriö 2017, 3). Kuntien tulevaisuuteen vaikuttavat kuntalaisten tarpeita ja käyttäytymistä muuttavat globaalit trendit, kuten älykkään teknologian kehittyminen, ilmastonmuutos, luonnonvarat, talouden yllättävät muutokset, ääripäiden korostuminen sekä moninaistuvat vaikuttamisen ja päätöksenteon muodot. Muita maailmanlaajuisesti huomioitavia muutostrendejä ovat uusi hyvinvointi sekä väestö ja alueellinen erilaisuus, jatkuva oppiminen ja uudistaminen sekä monikulttuurisuus. Edellä kuvattujen muutosten lisäksi meneillään olevat hallinnon ja palvelujen uudistukset haastavat kuntia uudistamaan hallintoa ja toimintatapojaan. (Sallinen 2016, 3)

Kansallisia kuntien muutosajureita, jotka pakottavat kuntia kehittämään toimintaa, ovat kansan- ja julkistalouden kehitys, kilpailukykysovimukset ja tuottavuus sekä maakuntahallinnon ja sote-palvelujen tulevat uudistukset. Muuttoliike ja kaupungistuminen sekä väestörakenteen muutos, maahanmuutto ja monikulttuurisuus tulevat vaikuttamaan tulevaisuuden kunnan toimintoihin ja niiden suunnitteluun. Lisäksi kuntien toimintaan vaikuttavat työelämän uudet arvot ja henkilöstön eläköityminen, uusi kuntalaki ja normien purku sekä konsernin ja konserniyhteisöjen merkityksen kasvaminen. Tulevaisuuden kunnassa korostuvat demokratia, osallistuminen ja yhteisöllisyys. (Antila, Asikainen, Hietaharju & Pyykölä 2017, 5)

Tulevaisuuden kunnan keskeisiä tehtäviä ovat elinvoiman vahvistaminen, asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen sekä paikallisen identiteetin ja demokratian syventäminen (Antila ym. 2017, 5). Tulevaisuudessa kunnalla voidaan nähdä olevan seitsemän eri roolia (kuvio 4), joiden painoutukset voivat vaihdella kunnan omien vahvuuksien mukaan. Keskeisimmät roolit ovat 1) sivistysrooli 2) hyvinvointirooli 3) osallisuus- ja yhteisörooli 4) elinkeino- ja työllisyysrooli 5) elinympäristörooli, 6) itsehallintorooli 7) kehittäjä- ja kumppanuuksrooli. (Sallinen 2016, 5).

Kuvio 4. Tulevaisuuden kunnan roolit

Kuntalaisten harrastamismahdollisuuksien ja hyvinvoinnin edistämisen näkökulmasta keskeisiä rooleja ovat hyvinvoinnin-, osallisuus- ja yhteisö- sekä kehittäjä- ja kumppanuuksroolit. Hyvinvoinnin rooli on laaja-alainen ja poikkihallinnollista yhteistyötä edellyttävä. Kunnan tehtävänä on tarjota kaikille kuntalaisille mahdollisuuksia aktiiviseen ja hyvinvoivaan elämään turvallisessa ja viihtyisässä elinympäristössä. Keskeisiä kumppaneita hyvinvointityössä ovat vapaaehtoiset, yhteisöt, järjestöt, yritykset, seurakunnat ja maakunnat. (Sallinen 2017, 6)

Toimivat osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuudet lisäävät omalta osaltaan kuntalaisten hyvinvointia. Kunta merkitsee kuntalaiselle yhteisten asioiden hoitamista, kohtaamispaikkoja ja yhteistoiminnallisuutta. Kuntalaiset haluavat vaikuttaa itseään koskeviin asioihin nopeasti ja mahdollisimman kevyellä tavalla. Uudet sähköiset vaikuttamisen keinot sekä osallistumismahdollisuudet esimerkiksi nuorisovaltuustojen, vammais- ja vanhusneuvostojen sekä monikulttuurisuustoimikuntien toimintaan ovat kuntalaisten mahdollisuuksia osallistua ja vaikuttaa kunnan toimintaan. Kunnalla onkin merkittävä mahdollisuus ja rooli paikallisen yhteisöllisyyden luojana. Vahva yhteisöllisyys on parhaimmillaan arvokas voimavara kunnan toiminnassa. (Sallinen 2017, 9)

Yhteistyön ja kumppanuuksien rakentaminen eri toimijoiden suuntaan on keskeinen ja tärkeä osa kunnan kehittäjä- ja kumppanuusroolia. Eri toimijoiden yhteistyön kautta saadaan aikaan hyviä ratkaisuja esimerkiksi kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteistyö vahvistaa toimijoiden osaamista ja tietotaitoa sekä lisää tehokasta resurssien ja voimavarojen käyttöä. Kumppanuuden ja yhteistyön onnistumisen kulmakiviä ovat luottamus, yhdenvertaisuus, vastavuoroisuus sekä toimiva ja avoin vuorovaikutus. Parhaimmillaan yhteistyö tuo lisäarvoa kaikille kumppaneille ja eri toimijoiden resurssit ja osaaminen täydentävät toisiaan. Tulevaisuuden kunnan toiminnan kannalta onkin tärkeää pohtia, miten kumppanuuksia synnytetään ja luodaan ja kuinka edistetään toimijoiden välistä luottamusta. Tärkeää on suunnitella, kuinka toimintaa koordinoidaan yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi sekä miten yhteinen päätöksenteko toteutetaan ja vastataan yhteisistä tuloksista. (Sallinen 2017, 14)

2.4 Kunta ja järjestöt yhteistyössä hyvinvointipalvelujen tuottajina

Kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö on tärkeä osa kuntien hyvinvointipolitiikkaa. Kuntien ja järjestöjen omien tehtäväalueidensa lisäksi niillä voidaan nähdä olevan yhteinen hyvinvointipoliittinen tehtäväalue. Yhteistyössä on kyse hyvinvointivaltion ja kansalaisyhteiskunnan suhteesta. Järjestöt tulisi nähdä kuntien palvelutuotannon täydentämisen lisäksi yhteisöllisyyden edistäjinä ja kansalaisyhteiskunnan rakentajina. (Möttönen, Niemelä 2005, 5-6)

Möttösen ja Niemelän (2005, 67-78) mukaan järjestötoiminnan keskeisiä tehtäviä hyvinvointipolitiikan näkökulmasta ovat 1) sosiaalisen pääoman ja hyvinvoinnin lisääminen 2) välittämisen ja jakamisen kanavien tarjoaminen 3) identiteetin rakennusaineiden tarjoaminen 4) osallisuuden väylien luominen 5) äänettömien äänenä toimiminen 6) toivon tuottaminen 7) innovaatiomottoina toimiminen.

Kunnat näkevät paikalliset järjestöt merkittävinä toimijoina asukkaiden hyvinvoinnin edistämässä ja ylläpitämisessä. Kuntien ja järjestöjen tavoitteet kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi ovat hyvin samansuuntaisia. Kunnan ja järjestöjen välinen vuorovaikutus nähdään tärkeäksi. Kunnilla voi olla erilaisia mahdollisuuksia ja linjauksia järjestöjen kanssa tehtävälle yhteistyölle. Kunnat voivat ostaa järjestöiltä palveluja, tehdä yhteistyö- ja yhteistoimintasopimuksia sekä avustaa ja tukea paikallisten järjestöjen toimintaa. Avustusten ja tukien kautta kunnat pyrkivät luomaan mahdollisuuksia ja toimintaedellytyksiä järjestöjen toiminnalle. Kunnan ja järjestöjen välinen yhteistyö ja sen kehittäminen vaativat resursseja, molemminpuolista halukkuutta yhteistyölle sekä tavoitteiden ja halujen kohtaamista. Kunnat kokevat järjestöjen toiminnan tärkeäksi lisäresurssiksi ja yhteistyön pääosin erittäin myönteisesti. (Ruusuvirta, Saukkonen 2010, 185-186)

Kuntien ja järjestöjen välinen yhteistyö on tärkeää monipuolisten hyvinvointipalvelujen tuottamiseksi kuntalaisille. Järjestö-kuntayhteistyöllä voidaan lisätä kuntalaisten hyvinvointia ja reagoida nopeasti uusiin palvelutarpeisiin. Yhteistyöllä voidaan täydentää palvelujärjestelmää vahvistamalla voimavaroja ja toiminnan mahdollisuuksia. Palvelujärjestelmää voidaan täydentää henkisellä ja tiedollisella tuella sekä vapaaehtoistoiminnalla. Yhteistyö tukee toiminnan kehittämistä. Järjestötoimijoilla voi olla ihmisten arjesta, todellisuudesta ja tarpeista sellaista tietoa, jota kuntatoimijoilla ei ole. Tätä tietoa voidaan hyödyntää kehittämisen tukena. Hyvällä yhteistyöllä voidaan saavuttaa erilaisia resurssihyötyjä. Kiristyneessä kuntataloudessa palveluketjujen täydentyminen järjestöjen palveluilla hyödyntää kuntataloutta ja vähentää julkisten palvelujen tarvetta. Järjestöt toimivat samalla kuntalaisten osallistumis- ja vaikuttamiskanavina. (Karttunen, Kettunen & Piirainen 2013, 44-46)

Järjestöjen välisen yhteistyön koetaan tuottavan hyötyjä toimijoille, autettaville ja tuettaville ihmisille sekä järjestöille organisaatioina. Yhteistyön hyötyjä ovat yhdessä tekemisen ilo, kohderyhmän ihmisten hyvinvoinnin lisääntyminen, vaikuttamismahdollisuuksien parantuminen sekä toimintaedellytysten parantuminen. Yhteistyöllä voidaan välttää päällekkäisiä toimintoja sekä jakaa kustannuksia ja välttää samoista resursseista kilpailemista. Yhteistyön kautta saadaan olemassa oleva osaaminen ja asiantuntemus yhteiseen käyttöön. Resurssien yhdistäminen mahdollistaa isompien hankkeiden toteuttamisen ja koordinoinnin. Yhteistyön kautta voidaan tavoittaa laajemmin kohderyhmään kuuluvia ihmisiä. (Karttunen, Kettunen & Piirainen 2013, 40-41)

3 Liperin kunnan hyvinvointipalvelut

Liperin kunta on asukasluvultaan Pohjois-Karjalan kolmanneksi suurin kunta. Vuonna 2018 kunnassa oli 12 145 asukasta, joista alle 15-vuotiaiden osuus oli 18,5 %, 15-64-vuotiaiden 60,3% ja yli 64-vuotiaiden 21,2% (Tilastokeskus 2019).

Liperin kunnan erikoispiirteenä on kolme erillistä taajamaa Liperi, Viinijärvi ja Ylämylly, joissa vuonna 2017 asui 56,4 % kunnan asukkaista. Asukasluvultaan suurin taajama on Ylämylly (Liperin kunta 2018a, 10-12).

Kunnassa on tehty hyvinvointisuunnitelma valtuustokaudelle 2017-2020. Hyvinvointisuunnitelman lisäksi hyvinvoinnin edistämiseen viitataan useissa kunnan erillisohjelmissa ja suunnitelmissa. Keskeisimpiä niistä ovat kuntastrategia, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä kunnan osallisuusmalli ja osallisuussuunnitelma (Liperin kunta 2016, 2-3).

3.1 Kuntastrategia

Liperi – luonnollisesti lähellä kuntastrategiassa on määritelty kunnan keskeisimmät strategiset painopisteet vuosille 2018–2021. Strategiasta välittyy vahva tahtotila kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Yhteisiksi arvoiksi on määritetty hyvinvointi, elinvoima ja osallisuus. Yhdessä tekeminen muiden toimijoiden kanssa nähdään tärkeäksi. (Liperin kunta 2018b, 3)

Kunnan strategisiksi tavoitteiksi vuosille 2018–2021 on kirjattu halu uudistua ja kehittää toimintaa, yhdessä tekeminen, kunnan asukasluvun ja työpaikkojen lisääminen sekä vakaa talous. Strategiassa määritellään strategiakauden merkittävimmät investointikohteet, joita ovat yläkoulun rakentaminen Ylämyllylle, alakoulun peruskorjaus Liperin kirkonkylällä, Ylämyllyn kaavatiehanke, Ylämyllyn uusi asemakaava-alue, yhteishankkeet eri toimijoiden kanssa (esim. liikuntapaikat, päiväkotitilat) sekä nopeat nettiyhteydet. (Liperin kunta 2018b, 4-9)

3.2 Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma

Lastensuojelulaissa (417/2007, 12 §) säädetään kuntien tehtäväksi laatia lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämistä ja lastensuojelun järjestämistä kuvaava suunnitelma joko kunta-kohtaisesti tai yhteistyössä yhden tai useamman muun kunnan kanssa. Suunnitelma tulee hyväksyttävä kunnanvaltuustossa. Suunnitelma on tarkistettava vähintään neljän vuoden välein ja suunnitelma on otettava huomioon kunnan talousarviota laadittaessa. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417)

Liperin kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on laadittu vuosille 2019–2022. Suunnitelma toimii linjaavana ja velvoittavana asiakirjana lasten, nuorten ja perheiden parissa tehtävälle työlle. Hyvinvointisuunnitelmalla halutaan varmistaa hyvinvoinnin näkökulman huomiointi kaikissa lapsia, nuoria ja perheitä koskevissa palveluissa. Suunnitelmassa kootaan yhteen palvelut, kerrotaan hyvinvoinnin nykytilasta sekä asetetaan toiminnan tavoitteita. Asiakirjan tavoitteena on lisätä toimijoiden yhteistyötä sekä tuoda hyvinvointityöhön ja sen kehittämiseen, suunnitteluun ja johtamiseen lisää suunnitelmallisuutta sekä pitkäjänteisyyttä. (Liperin kunta 2018a, 4)

Liperin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa vuosille 2019–2022 on asetettu 15 päätavoitetta, jotka on ryhmitelty kolmeen pääryhmään. Ensimmäisen pääryhmän tavoitteet liittyvät kasvuympäristön kehittämiseen, toisen ryhmän kasvun ja kehityksen tukemiseen ja kolmannen ryhmän tavoitteet lasten ja nuorten läheisten sekä heidän kanssaan toimivien ammattilaisten työn tukemiseen. Asiakirjassa on kuvattu päätavoitteet, niiden saavuttamiseksi suunnittelut toimenpiteet ja aikataulut sekä indikaattorit, joilla tavoitteiden toteutumista mitataan. (Liperin kunta 2018a, 49)

Ympäristön kehittämisen yhtenä päätavoitteena on harrastusmahdollisuuksien lisääminen sekä niistä tiedottamisen tehostaminen. Tavoitteeksi on asetettu, että

- harrastustoimintaa ja edullista perheliikuntaa tarjotaan kaiken ikäisille kaikissa taajamissa
- harrastusmahdollisuuksista tiedotetaan entistä paremmin sähköisten asiointijärjestelmien kautta ja luodaan tarjolla olevasta harrastus-, vertaistuki- ja vapaa-ajan toiminnasta sähköinen harrastepankki
- toimitilojen vuokraaminen sujuu entistä sujuvammin
- iltaisin ja viikonloppuisin vajaakäytöllä olevat tilat saadaan paremmin käyttöön
- koulupäivän yhteydessä tai välittömästi sen jälkeen järjestettävää harrastustoimintaa lisätään. (Liperin kunta 2018a, 51-52).

3.3 Järjestöyhteistyö

Liikuntalaki (390/2015/5§) määrittää kuntien tehtäväksi yleisten edellytysten luomisen liikunnalle sekä asukkaiden liikkumiselle. Laki velvoittaa kuntia liikuntapalvelujen sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävien palvelujen järjestämiseen eri kohderyhmät huomioiden, kansalaistoiminnan tukemiseen mukaan lukien seuratoiminnan tukeminen sekä rakentamaan ja ylläpitämään liikuntapaikkoja. Tehtävien hoitaminen tulee toteuttaa eri toimialojen välisenä yhteistyönä sekä kehittämällä paikallisia olosuhteita sekä toimintamuotoja. (Liikuntalaki 390/2015).

Nuorisolaki (1285/2016/8§) määrittää kuntien tehtäväksi nuorisotyön ja –politiikan. Kunnan tulee luoda edellytyksiä nuorisotyölle ja –toiminnalle järjestämällä nuorille suunnattuja palveluja sekä tukemalla kansalaistoimintaa. Nuorisolain (1285/2016/9§) mukaan kunnan tulee edistää eri toimijoiden yhteistyötä nuorisotoiminnan toteuttamiseksi (Nuorisolaki 2016).

Liperin kunnan liikunta-, nuoriso- ja vapaa-aikapalvelut kuuluvat hyvinvointipalveluiden kokonaisuuteen. Hyvinvointipalvelujen toiminta-ajatukseksi kunnan talousarviossa vuodelle 2020 on kirjattu seuraavasti

Hyvinvointipalvelujen tehtävänä on eri-ikäisten kuntalaisten hyvinvointitarpeiden ja -odotusten tunnistaminen sekä kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen. Hyvinvointipalvelut järjestävät varhaiskasvatusta, perusopetusta vuosiluokille 1-9, perusopetuksen iltapäivätoimintaa sekä eri-ikäisille kuntalaisille opinto- ja vapaa-aikapalveluja. Hyvinvointipalveluja ohjaa kunnan hyvinvointikertomus. Palvelujen laatua ylläpidetään ja kehitetään vuorovaikutuksessa palvelunkäyttäjien, henkilöstön, järjestöjen ja yhdistysten sekä elinkeinoelämän kanssa. Henkilöstön tarpeen mukainen täydennyskoulutus ja toiminnan laadunarviointi tukevat kehittämistyötä. (Liperin kunta 2019a, 34)

Liperin kunnan osallisuusmallissa ja osallisuussuunnitelmassa vuodelle 2020–21 määritellään vapaaehtoistyön toimintamalli. Kunnan ja vapaaehtoistoimijoiden yhteistyö määritellään hyvinvointityön vuosikellossa. Yhdistysten kanssa toteutetaan kaksi kertaa vuodessa järjestöfoorumi. Kunnassa on olemassa yhteistyösopimusmalli, jonka avulla järjestöt voivat esittää kunnalle omalle järjestölleen sopivia yhteistyön muotoja. Kunta avustaa yhteisöjä ja yhdistyksiä kunnalta haettavilla avustuksilla. Vapaaehtoistyön toimintamalliin on kirjattu järjestöjen mahdollisuuksista käyttää kunnan eri tiloja yhdistysten toimintaan. (Liperin kunta 2019b, 6)

Liperin kunnassa toimii 105 järjestöä, joista liikuntaseuroja on 37, nuorisojärjestöjä 11, kulttuurijärjestöjä 18, eläkeläisjärjestöjä 7 ja muita järjestöjä 32. Kunta tukee järjestöjen toimintaa järjestöavustuksilla. Vuonna 2019 avustuksia jaettiin liikuntajärjestöille 36 000 €, nuorisojärjestöille 10 000 € ja kulttuurijärjestöille 5 000 €. Lisäksi kunnanhallitus myöntää järjestöille yhteistoiminta-avustuksia noin 30 000 euron arvosta. Kunta tukee järjestöjen toimintaa maksuttomilla liikunta- ja harrastustiloilla. Tämän lisäksi kunta tarjoaa järjestöille maksutonta tiedotustilaa kunnan julkaisemissa kesän tapahtumakalentereissa ja kulttuurikalentereissa sekä kunnan nettisivuilla. Järjestöjen rooli on keskeinen eri-ikäisten harrastustoiminnan järjestämisessä. (Linkola 29.1.2020)

Kunta tiedottaa kulttuuripalveluista tammi- ja syyskuussa julkaistavassa kulttuurikalenterissa, kesän tapahtumakalenterissa sekä joka toinen vuosi julkaistavan Liperioppaan yhteydessä. Liikunnan harrastusmahdollisuuksista tiedotetaan kunnan internetsivujen lisäksi Liiku ja harrasta Liperissä oppaassa. Nuorten harrastusmahdollisuuksista tiedotetaan pääsääntöisesti internetsivujen avulla. (Liperi 2019c)

4 Kehittämistyön tavoite

Tämän kehittämistyön sisältö ja tavoitteet pohjautuivat Liperin kunnan Liikkuva koulu kehittämistyöstä. Liperin kaikki peruskoulut ovat mukana valtakunnallisessa Liikkuva koulu ohjelmassa kehittäen aktiivista ja liikunnallista koulupäivää. Tarve lasten ja nuorten harrastustoiminnan kehittämiseksi sekä yhteistyön tiivistämiselle kunnan ja järjestöjen kanssa nousi esille Liikkuva koulu koordinaattorin kanssa tehdyn yhteistyön ja keskustelujen myötä.

Tämän kehittämistyön tavoitteena oli luoda yhteisesti sovittu toimintamalli kunnan ja järjestöjen yhteistyön sekä viestinnän kehittämiseksi. Toimintamallin tavoitteena on yhteistyöverkoston vahvistaminen, olemassa olevien resurssien mahdollisimman tehokas käyttö, toiminnan päällekkäisyyksien purkaminen sekä harrastustarjonnan monipuolistaminen. Kehittämistyön konkreettisiksi tavoitteiksi asetettiin järjestöyhteistyön mallin luominen, harrastustoiminnan vuosikellon tekeminen sekä sähköisen harrastuskalenterin toteutuksen suunnittelu.

Tavoitteena on, että edellä kuvattujen kehittämistoimien kautta tulevana vuosina mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle löytyy kunnasta oman tasoinen liikunnan harrastamisen mahdollisuus.

5 Kehittämistyön vaiheet ja menetelmät

Kehittämistyön suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin kehittämistoiminnan vaiheistamisen mallia, jossa kehittämisprosessin vaiheiksi on määritelty 1) nykykäytännön kehittämistarpeiden tunnistaminen 2) ideointivaihe 3) suunnitteluvaihe, 4) toteutusvaihe, 5) tulos ja tuotos 6) arviointivaihe ja 7) päätös eli tulosten implementointi ja levittäminen (Salonen, Eloranta, Hautala & Kinos 2017, 52)

Taulukkoon 1 on koottu kehittämisprosessin kolmen ensimmäisen vaiheen keskeisimmät toimenpiteet. Kehittämistyön tulokset on kuvattu luvussa 6. Kehittämistyön arviointiin ja tulosten hyödyntämiseen sekä jatkokehittämisideoihin otetaan kantaa pohdinnan yhteydessä.

Taulukko 1. Kehittämisprosessin vaiheet ja keskeiset toimenpiteet

VAIHE	TOIMENPITEET
Kehittämistarpeen tunnistaminen Ideointi	<ul style="list-style-type: none">• Liikkuva koulu kehittämistyön myötä tunnistettu kehittämis-tarve• Yhteistyö ja keskustelut Liikkuva koulu koordinaattorin kanssa• Keskustelut kunnan liikuntasihteerin kanssa• Keskustelut asiantuntijoiden kanssa• Tarvittavien kyselyjen pohdinta• Hahmotelma kehittämisprosessista
Suunnitteluvaihe	<ul style="list-style-type: none">• Kehittämisprosessin suunnittelu• Esittely hyvinvointikoordinaattorille ja liikuntasihteerille• Esittely kunnan johtoryhmälle• Lasten ja nuorten harrastekyselyn suunnittelu ja toteutus• Järjestökyselyn suunnittelu ja toteutus• Muiden kuntien harrastusmallien benchmarking
Toteutusvaihe	<ul style="list-style-type: none">• Harrasteryhmän kokoukset• Järjestöfoorumit• Keskustelut asiantuntijoiden kanssa• Benchmarking jatkuu – tiedon syventäminen• Yhteistyö Liikkuva koulu koordinaattorin kanssa

5.1 Kehittämistarpeen tunnistaminen ja kehittämistyön ideointi

Kehittämisprosessin liikkeelle panevana voimana toimii konkreettisen kehittämishtarpeen tunnistaminen. Kehittämistarpeen tunnistamisessa on hyödyllistä huomioida keskeisten toimijatahojen ja sidosryhmien näkemyksiä. (Salonen ym., 2017, 56)

Harrastustoiminnan kehittämistarve nousi esille peruskoulujen tekemän Liikkuva koulu kehittämistyön sekä lukukaudelle 2018–19 hankerahoituksella palkatun Liikkuva koulu -koordinaattorin työn myötä. Esille nousi tarve lasten ja nuorten liikunnan harrastustoiminnan monipuolistamiselle sekä eri toimijoiden välisen yhteistyön sekä viestinnän kehittämiseksi. Ensimmäisissä keskusteluissa todettiin, että kunnassa ei ole selkeää järjestötoiminnan yhteistyömallia. Lisäksi tunnistettiin tarve paremmalle harrastustoiminnan kuntatasoiselle koordinoinnille.

Kehittämistarpeiden tunnistamisen jälkeen ideoitiin ja hahmoteltiin kehittämisprosessin tavoitteita, sisältöä ja aikataulua. Tässä vaiheessa kartoitettiin muutamien kunnan harrastustoiminnan malleja sekä käytiin keskusteluja eri asiantuntijoiden kanssa. Haastateltuina asiantuntijoina olivat Suomen olympiakomitean asiantuntija Jukka Karvinen, verkostotyön asiantuntija Timo Järvensivu (KTT) sekä Vaasan kaupungin liikuntasuunnittelija Jaakko Saarinen. Asiantuntijahaastattelujen kautta pyrittiin saamaan näkemyksiä kehittämisprosessin suunnitteluun.

Toimintatapana käytettiin dialogista keskustelua. Sillä tarkoitetaan avointa ja suoraa keskustelua, jonka tavoitteena on rakentaa yhteistä ymmärrystä. Dialogisessa keskustelussa on tärkeä, että hyväksytään ihmisten erilaiset näkemykset ja ymmärretään, ettei kenenkään yksittäinen näkemys voi olla koko totuus. Aidon dialogisen keskustelun avulla voidaan saada käyttöön asiantuntijoiden osaaminen, motivaatio ja luovuus. (Salonen ym. 2017, 61)

Ideointivaiheessa pohdittiin myös kyselyjen ja kartoitusten tarvetta. Päädyttiin suunnittelemaan lasten ja nuorten harrastuskysely kaikille perusasteen oppilaille sekä järjestökysely kunnassa toimiville järjestöille. Kyselyjen suunnittelusta ja toteutuksesta vastasi Liikkuva koulu -koordinaattori yhteistyössä tämän työn tekijän kanssa.

5.2 Suunnittelu

Suunnitteluvaiheessa täsmennetään ideointivaiheessa syntyneitä tavoitteita ja arvioidaan suunnitelman toteuttamisen edellytyksiä. Tärkeää on kehittämiskohteen rajaaminen ja kehittämissuunnitelman laatiminen. Suunnitteluvaiheessa määritetään mukana olevien toimijoiden tehtävät ja vastuut sekä kehittämistyöhön käytettävät resurssit. (Salonen ym. 2017, 60)

Kehittämisprosessin suunnitteluvaiheessa selkeytettiin kehittämistyön tavoitteet, toimenpiteet sekä aikataulut. Suunnittelun alkuvaiheessa sovimme, että tämän työn kirjoittaja ja

kunnan Liikkuva koulu koordinaattori vastaavat yhdessä kehittämistyön toimenpiteiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Työn kirjoittaja lupautui kehittämisprosessin ja kehittämis-tilaisuuksien ulkopuoliseksi fasilitaattoriksi ja dokumentoijaksi.

Kehittämisprosessin suunnitelma esiteltiin kunnan hyvinvointivastaavalle ja liikuntasihteerille (25.1.19). Kehittämisprosessin suunnitelma päästiin esittelemään myös kunnan johtoryhmälle (29.1.19). Näiden esittelytilaisuuksien tavoitteena oli saada kunnan ylemmän virkamiestason hyväksyntä ja sitoutuminen kehittämisprosessiin.

Lasten ja nuorten harrastekyselyllä haluttiin kartoittaa kunnan peruskouluikäisten lasten ja nuorten harrastamisen nykytilaa sekä heidän näkemyksiä ja toiveita harrastamiseen liittyen. Kyselyn suunnittelussa hyödynnettiin muissa kunnissa toteutettuja kyselyjä, joiden pohjalta tehtiin Liperin kunnan oma kysely. Kyselyyn saatiin 809 vastausta. Kyselyn keskeisimpinä johtopäätöksinä oli, että Liperissä on iso joukko lapsia ja nuoria, joille ei ole löytynyt olemassa olevasta tarjonnasta mielekästä harrastusta. Toisena huomioina nousi esille, että tieto tarjolla olevista harrastuksista ei tavoite riittävän hyvin lapsia ja nuoria. Kyselyn tiivistelmä löytyy liitteestä 1.

Järjestökyselyllä kartoitettiin eri järjestöjen kouluyhteistyön tilannetta sekä järjestöjen välistä yhteistyötä sekä toiveita kehittämistyölle. Kysely lähetettiin 154 järjestötoimijoille. Vastauksia saatiin 36. Kyselyjen tuloksia hyödynnettiin kehittämisprosessin suunnittelussa sekä toteutuksessa.

Vastausten yhteenvedoista nousi esille, että 86 % vastanneista järjestöistä on tehnyt yhteistyötä muiden järjestöjen kanssa. Järjestöillä on halua järjestöjen välisen yhteistyön kehittämiseen. Lähes 70 % vastanneista järjestöistä on tehnyt kouluyhteistyötä ja 55 % haluaisi tehdä yhteistyötä jatkossakin. Järjestöistä 66 % haluaisi tehdä kouluyhteistyötä yhdessä muiden järjestöjen kanssa. Kysyttäessä, pitäisikö harrastustoiminnan olla kunta-koordinoitua, 26 % vastasi kyllä pitäisi ja 57 % ehkä. Kysyttäessä halukkuutta lähteä kehittämään Liperin yhteistä harrastekalenteria 36 % vastaajista vastasi kyllä ja 47 % ehkä. Vastanneista järjestöistä 17 % ei ollut kiinnostusta lähteä kehittämään yhteistä harrastuskalenteria. Kyselyn tarkempi yhteenveto löytyy liitteestä 2.

Kehittämisprosessin suunnitteluvaiheessa jatkettiin muiden kuntien harrastamisen mallien ja hyvien käytänteiden kartoittamista. Mallien kartoittamisessa käytettiin hyödyksi benchmarking menetelmää. Benchmarking voidaan suomentaa tarkoittamaan esikuva-analyysia tai vertailuanalyysia. Perusajatuksena on oman toiminnan vertaaminen toisten

toimintaan. Usein pyritään löytämään parhaita vastaavia käytänteitä, johon omaa toimintaa verrataan. Perusideana on oman toiminnan kyseenalaistaminen ja toisilta oppiminen. (Salonen ym. 2017, 63)

Kohdekuntina olivat Vaasa, Salo, Naantali ja Rauma. Kartoittamista tehtiin tutustumalla kuntien nettisivuihin ja saatavilla olevien materiaalien avulla sekä haastatteleamalla toiminnasta vastaavia henkilöitä.

5.3 Kehittämisosessin toteutus

Toteutusvaiheessa edetään tehtyjen suunnitelmien mukaisesti. Realismia on, että hyvätkin suunnitelmat tarkentuvat kehittämisosessin aikana. Tärkeää on, että toteutusvaiheessa tehdään riittävästi dokumentaatiota ja tuotetaan tarpeellista materiaalia kehittämistyön tueksi. Toteutusvaihe on vastuuhenkilöille monesti vaativa, mutta samalla ammatillisesti opettava vaihe. Tärkeää on, että vastuutekijät saavat tarvittavaa ohjausta ja vertaistukea (Salonen ym. 2017, 62)

Kehittämisosessin toteutusvaiheen keskeisimpiä toimenpiteitä olivat harrastusryhmän kokoukset, järjestöfoorumit sekä työn kirjoittajan ja Liikkuva koulu koordinaattorin yhteistyö. Osessin aikana järjestettiin kolme järjestöforumia, joihin kutsuttiin kunnassa toimivien järjestöjen edustajia.

Järjestöforumien tehtävänä ja tavoitteena osessissa oli viestiä järjestöjen edustajille kehittämisosessin etenemisestä ja saada heiltä palautetta ja ideoita kehittämistyöhön. Samalla järjestöjen toimijoita haluttiin sitouttaa kehittämisosessiin ja sen mukana tuomiin ratkaisuihin. Ensimmäisessä Järjestöforumissa (26.2.19) esiteltiin harraste- ja järjestökyselyjen tulokset sekä esiteltiin järjestöille kehittämisosessin suunnitelmat ja aikataulut. Järjestöjen edustajat saivat kertoa omia näkemyksiään kehittämistyön suunnitelmaan. Menetelmänä käytettiin Learning cafe –työskentelyä. Järjestöforumin lopuksi nimettiin harrastustyöryhmä, joka toimi kehittämisosessin keskeisenä suunnitteluforumina. Työryhmään nimettiin neljä järjestöjen edustajaa sekä kunnan liikuntasihteri, vapaa-ajanohjaaja sekä Liikkuva koulu koordinaattori.

Toinen järjestöforumi toteutettiin 26.2.19. Tilaisuudessa kerrottiin harrastustyöryhmän työn etenemisestä, esiteltiin ensimmäinen versio harrastamisen vuosikellosta ja työstettiin sitä eteenpäin yhdessä järjestöjen edustajien kanssa. Lisäksi tilaisuudessa esiteltiin kaksi erilaista mallia sähköisestä harrastekalenterista ja käytiin keskustelua sähköisen sovelluksen tarpeesta sekä toiveista sovelluksen sisältöön ja toteutukseen liittyen.

Kolmas järjestöfoorumi toteutui 30.10.19. Tilaisuudessa käytiin läpi työryhmän työn etene- mistä, esiteltiin harrastamisen vuosikello –sivusto ja sähköinen suunnittelupohja järjestö- jen omien vuosikellojen tekemiseen. Tilaisuudessa oli paikallislehden toimittajan alustus järjestöjen viestinnästä ja viestinnässä huomioitavista asioista. Tilaisuudessa esiteltiin Lahden harrastehaku –sivusto, jonka hankinta kustannuksista oli saatu tarjous sivuston toteuttaneelta yritykseltä. Lisäksi käytiin läpi työryhmän hahmottelemaa järjestöyhteistyön mallia ja saatiin siitä palautetta ja näkemyksiä järjestöjen edustajilta. Tässä vaiheessa to- dettiin, että harrastushakusivusto on mahdollista toteuttaa, jos talousvaraus säilyy kunnan budjetissa.

Ensimmäisessä järjestöfoorumissa nimetty työryhmä kokoontui kehittämisprosessin ai- kana kahdeksan kertaa. Kokouksissa työstiin harrastustoiminnan vuosikellon sisältöä, pohdittiin harrastamisen viestinnän kehittämistä sekä työstiin järjestöyhteistyön mallia. Työryhmän työ dokumentoitiin kokouksista pidettyihin muistioihin. Työryhmän työn etene- misestä viestittiin kehittämistyön aikana pidetyissä järjestöfoorumeissa.

Toteutusvaiheessa tutustuttiin vielä aikaisempaa tarkemmin muiden kuntien harrastustoi- minnan malleihin. Erityisesti tutustuttiin erilaisiin sähköisiin harrastuskalenteri- ja harras- tushakuratkaisuihin. Tutustumiskohteina olivat Joensuun Matala Kynnys –toiminta, Har- rastelahti -harrastehakusovellus, Vantaan tapahtumakalenteri, Espoon ohjattu liikunta – haku, Helsingin harrastushaku, Rauman nuorisopassi Färmi, Turun seudun MiHi–toiminta ja Joensuun kaupungin harrastushaku. Perehtymistä kalenteri- ja harrastehakuratkaisuihin tehtiin tutustumalla sovelluksiin ja niiden toimivuuteen internetin välityksellä sekä haastat- telemalla kuntien sovelluksista vastaavia henkilöitä.

Tarkemmin tutustuttiin Harrastelahti-hakusovellukseen. Harrastelahti sovelluksen suunnit- telua ja toteutusta kartoitettiin haastatteleamalla hankkeen projektipäällikköä. Sovelluksen käytettävyyttä ja käyttökokemuksia selvitettiin haastatteleamalla Lahden perusopetuksen palvelupäällikköä, Lahden seurakuntayhtymän kasvatustyön sihteerä sekä Lahti Basketin toiminnanjohtajaa. Lisäksi hakusovelluksen teknistä toteutusta ja hintaa selvitettiin sovel- luksen toteuttaneelta yritykseltä. Lopputulema oli, että Liperin kunta pyysi kyseiseltä yri- tykseltä tarjouksen harrastushakusovelluksen teknisestä toteutuksesta. Tarjouksen mukai- nen kustannus vietiin kunnan vuoden 2020 talousarviokäsittelyyn.

6 Kehittämistyön tulokset

Kehittämisprosessin tuloksena syntyi kunnan ja järjestöjen yhteisesti työstämä järjestöyhteistyön malli, harrastustoiminnan vuosikello sekä suunnitelma sähköisen harrastuskalenterin toteutuksesta.

6.1 Järjestöyhteistyön malli

Kehittämisprosessin aikana nousi tarve jäsentää ja konkretisoida järjestöyhteistyön toimintatapaa sekä lisätä toiminnan koordinaatiota. Tältä pohjalta suunnitteluryhmä alkoi hahmotella Liperin kunnan järjestöyhteistyön mallia. Malli esiteltiin kolmannessa järjestöfoorumissa, jossa se sai järjestötoimijoiden hyväksynnän. Mallia muokattiin lopulliseen muotoon järjestöfoorumin palautteiden pohjalta, jonka jälkeen yhteistyömalli meni kunnan hyvinvointilautakunnan käsittelyyn. Hyvinvointilautakunta hyväksyi järjestöyhteistyön mallin 23.1.2020 kokouksessaan ja nimesi hyvinvointilautakunnan edustajat ja varaedustajat järjestöryhmään.

Kuviossa 5 näkyvän järjestöyhteistyön mallin tavoitteena on tiivistää kunnan ja järjestöjen välistä yhteistyötä, varmistaa järjestötoimijoiden säännöllinen ja systemaattinen kuuleminen sekä luoda järjestöille paremmat mahdollisuudet vaikuttaa heihin kohdistuvaan päätöksentekoon.

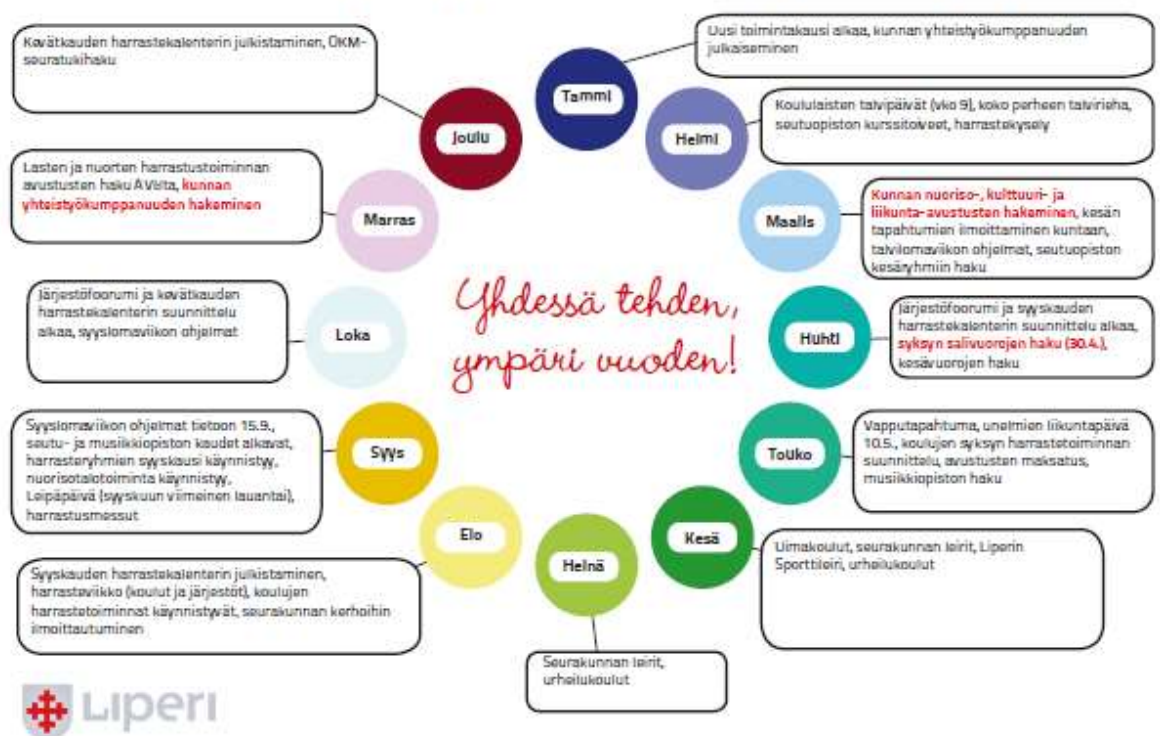

Kuvio 5. Liperin kunnan järjestöyhteistyön malli

6.2 Harrastustoiminnan vuosikello

Kehittämisprosessin suunnitteluvaiheessa toteutetun järjestökyselyn yhtenä tuloksena sekä ensimmäisen järjestöfoorumin toiveena nousi esille kunnan ja järjestöjen välisen viestinnän kehittäminen. Harrastustoiminnan vuosikello syntyi tähän tarpeeseen. Vuosikelloon on koottu kunnan ja järjestöjen yhteistyön kannalta keskeisimmät asiat ja aikataulut. Vuosikellon tavoitteena on lisätä järjestöjen toiminnan suunnitelmallisuutta sekä lisätä kunnan ja järjestöjen välistä sekä järjestöjen keskinäistä yhteistyötä.

Sähköinen vuosikello (kuvio 6) löytyy kunnan vapaa-aikatoimen internetsivustolta. Lisäksi sivulta on ladattavissa vuosikellopohja, johon järjestöt voivat suunnitella oman järjestönsä toiminnan vuosikellon hyödyntäen yhteistä harrastustoiminnan vuosikelloa.

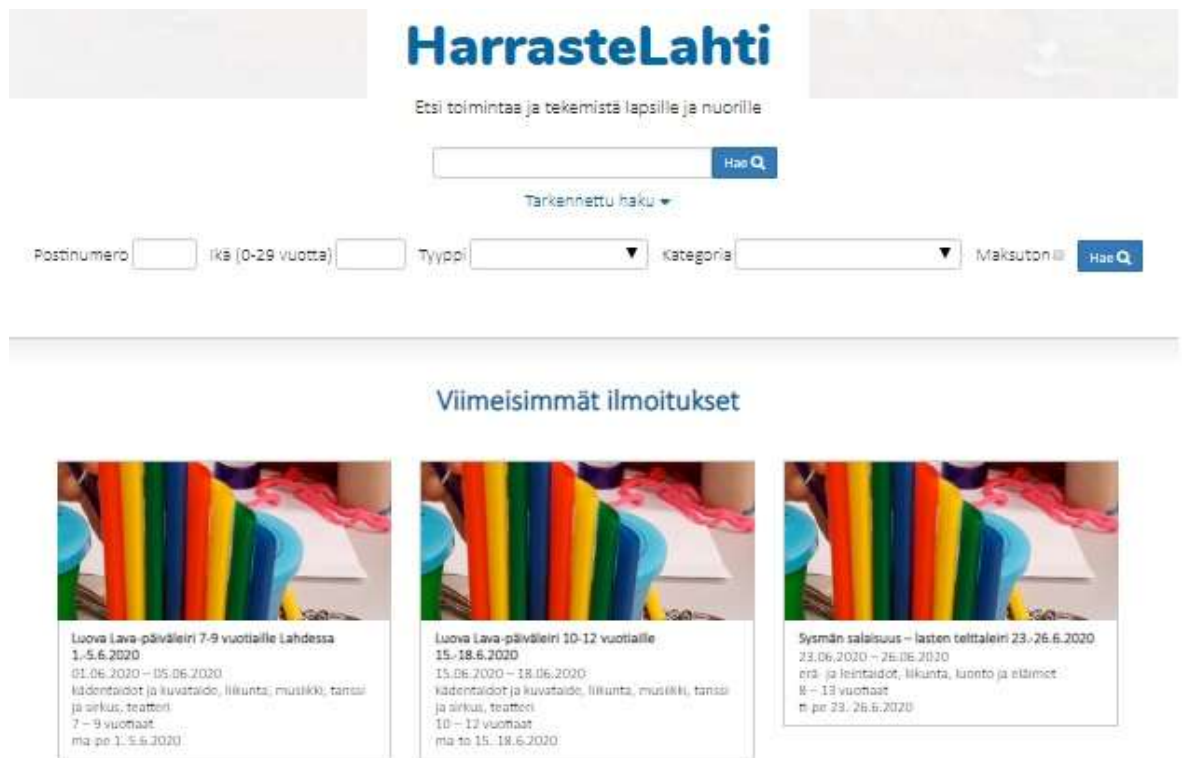

Kuvio 6. Harrastustoiminnan vuosikello

6.3 Sähköinen harrastuskalenteri

Lapsille ja nuorille toteutetun harrastekyselyn tulokset osoittivat, että kaikilla lapsilla ja nuorilla ja heidän huoltajillaan ei ollut riittävästi tietoa kunnassa tarjolla olevista harrastusmahdollisuuksista. Toisaalta järjestöjen ja kuntatoimijoiden puolesta nousi tarve yhteisestä sähköisestä viestintäalustasta, jonka avulla harrastuksista olisi mahdollisuus tiedottaa yhteisesti ja kootusti.

Kehittämisprosessin aikana tutustuttiin useiden eri kuntien harrastustoiminnan viestintä-
käsuihin ja alustoihin. Tutustumisten, selvitystyön ja vertailun pohjalta kunnan ja järjestö-
jen tarpeisiin valikoitu Lahden kaupungin toteuttama Harrastelahti -sivuston malli (kuvio
7). Sähköinen alusta luo mahdollisuuden eri järjestöjen harrastustoiminnan yhteiselle
viestinnälle. Sivustolta on mahdollisuus hakea harrastusmahdollisuuksia eri hakuehdoilla.
Alusta on selkeä ja paikallisten toimijoiden kokemukset sivuston käytettävyydestä olivat
myönteisiä.

HarrasteLahti
Etsi toimintaa ja tekemistä lapsille ja nuorille

Hae

Tarkennettu haku

Postinumero Iä (0-29 vuotta) Tyyppi Kategoria Maksuton ☐ Hae

Viimeisimmät ilmoitukset

Luova Lava-päiväleiri 7-9 vuotiaalle Lahdessa
1.5.6.2020
01.06.2020 – 05.06.2020
kädentaidot ja kuvataide, liikunta, musiikki, tanssi
ja sirkus, teatteri
7 – 9 vuotiaat
ma-pe 1.5.6.2020

Luova Lava-päiväleiri 10-12 vuotiaalle
15.-18.6.2020
15.06.2020 – 18.06.2020
kädentaidot ja kuvataide, liikunta, musiikki, tanssi
ja sirkus, teatteri
10 – 12 vuotiaat
ma-to 15.18.6.2020

Sysmän salaisuus – lasten teiltäleiri 23.-26.6.2020
23.06.2020 – 26.06.2020
erä- ja leintaidot, liikunta, luonto ja eläimet
8 – 13 vuotiaat
ti-pe 23.26.6.2020

Kuvio 7. Harrastelahti-harrastushaun etusivu

Kunta pyysi tarjouksen sivuston Lahden kaupungille toteuttaneelta yritykseltä. Saadun tar-
jouksen mukaan kunta teki vapaa-aikatoimen vuoden 2020 talousarvioon sivuston suunnit-
telu- ja hankintavarauksen. Sivuston suunnittelu ja tekninen toteutus on tavoitteena
tehdä kevään 2020 aikana ja sivuston on tarkoitus olla käytössä syksystä 2020 alkaen, jos
budjettivaraus säilyy vapaa-aikatoimen talousarviossa.

7 Pohdinta

Kehittämistyön tuloksena Liperin kunnalle syntyi järjestöyhteistyön malli, harrastustoiminnan vuosikello sekä suunnitelma sähköisestä harrastuskalenterista. Syntyneet tuotokset vastaavat kehittämistyön ideointi- ja suunnitteluvaiheessa toimijoilta esiin nousseita toiveita ja työlle asetettuja tavoitteita.

Harrastustakuu – yhdenvertaisuuden asialla tutkimuksen mukaan harrastamistyön edistämisen kannalta neljä keskeistä osa-aluetta ovat tahto, koordinointi, viestintä ja resurssit (Haanpää 2019, 56). Järjestöyhteistyön malli luo raamin kunnan ja järjestöjen väliselle yhteistyölle. Malli mahdollistaa ja lisää järjestöjen kuulemista ja mahdollisuutta vaikuttaa järjestöihin kohdistuvaan päätöksentekoon sekä lisää järjestötyön koordinaatiota. Järjestöyhteistyön mallin avulla voidaan lisätä kunnan viranhaltijoiden, kuntapäättäjien sekä järjestötoimijoiden välistä vuorovaikutusta sekä rakentaa yhteistä tahtotilaa harrastustoiminnan ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Järjestöyhteistyön malli on hyväksytty kunnan hyvinvointilautakunnassa ja lautakunta on nimennyt järjestötyöryhmän jäsenet sekä varajäsenet. Lautakunnan hyväksyntä virallistaa järjestöyhteistyön mallin kunnan sekä järjestöjen yhteiseksi työkaluksi ja luo mahdollisuuden kehittää kuntien ja järjestöjen toimintaa jatkossakin.

Kolmannen sektorin toimijat nähdään kunnissa merkittävänä toimijana hyvinvoinnin edistämistyössä ja vuorovaikutusta järjestöjen kanssa pidetään tärkeänä. Kunnissa peräänkuulutetaan yhteistyötä kolmannen sektorin järjestöjen kanssa. Kehittyvän yhteistyön kautta järjestöt pystyvät tarjoamaan laajempia, monipuolisempia ja kunnankin kannalta mieluisia palveluja. (Ruusuvirta, Saukkonen 2010, 185-186)

Harrastustoiminnan vuosikello toimii kunnan ja järjestötoimijoiden yhteisenä vuosi- ja kuukausitason suunnittelupohjana. Siihen on kasattu kunnan ja järjestöjen yhteistyön kannalta keskeisimmät toiminnot sekä aikataulut. Vuosikello luo toiminta- ja aikaraamin kunnan ja järjestötoimijoiden väliselle yhteistyölle. Parhaimmillaan se helpottaa yhteistä suunnittelua ja yhteisesti sovittujen aikataulujen toteutumista. Vuosikellon malli toimii apuna järjestöjen omien vuosisuunnitelmien laadinnassa. Harrastustoiminnan vuosikello on helposti löydettävissä kunnan nettisivuilta, jonne kehittämistyön seurauksena syntyi oma järjestötoiminnan alasivu. Samalta sivulta on löydettävissä sähköinen tai tulostettava vuosikellon suunnittelupohja, jota järjestöt voivat hyödyntää omia suunnitelmia tehdessään.

Harrastekalenteri mahdollistaa harrastustoimintojen paremman viestinnän eri-ikäisten harrastamisen mahdollisuuksista kunnassa. Harrastuskalenterin toteutuksen myötä toteutuu

järjestöjen toive yhteisestä sähköisestä viestintäalustasta, jonne tarjolla oleva harrastustoiminta voidaan koota ja josta ne ovat löydettävissä eri hakutoimintojen avulla. Toteutessaan sähköinen harrastuskalenteri vastaa lasten ja nuorten sekä heidän perheidensä tarpeeseen löytää harrastusmahdollisuuksia kootusti sähköisen sovelluksen kautta. Toisaalta harrastuskalenteri antaa järjestöjen toivoman työkalun viestiä tarjolla olevista harrastusmahdollisuuksista kootusti yhteisellä sähköisellä alustalla.

Viestinnän kehittämisessä on tärkeää paikallisten toimijoiden vuorovaikutus, osallisuus sekä viestinnän määrätietoisuus. Uusien toimintojen käynnistyessä näkyvä viestintä ja tiedottaminen kaikille osapuolille ovat avainasemassa. (Haanpää 2019, 60).

Harrastuskalenterin käyttöönotto kannattaa suunnitella tarkasti. Käyttöönotosta, käytöstä ja uudesta palvelusta kannattaa tehdä oma käyttöönotto- ja viestintäsuunnitelma, jolla kaikki osapuolet saadaan tietoiseksi uudesta viestintäkanavasta ja sen käytöstä. Oleellista on, että harrastusmahdollisuuksia tarjoavat tahot saadaan osalliseksi ja sitoutumaan uuden viestintäkanavan käyttöön.

Tätä työtä kirjoittaessa Harrastuskalenterin toteutus odotti vielä kunnan talousarviovarauksen lopullista vahvistusta. Kalenterin toteutusaikatauluksi on suunniteltu kevättä 2020, jonka aikana kalenterin tekninen toteutus on tarkoitus suunnitella, toteuttaa ja testata. Kalenterin on tarkoitus olla järjestöjen ja kuntalaisten käytössä alkusyksystä 2020 alkaen.

Toteutetut ratkaisut antavat mahdollisuuden kunnan ja järjestöjen sekä järjestöjen keskinäisen yhteistyön lisääntymiselle ja kehittymiselle. Järjestöyhteistyön malli sekä vuosikello mahdollistavat toiminnan paremman yhteissuunnittelun ja koordinaation. Toteutettava Harrastuskalenteri voi parhaimmillaan mahdollistaa, että entistä useampi lapsi ja nuori voi löytää mielekkään harrastuksen.

7.1 Kehittämistyön eteneminen

Tämä opinnäytetyö on tehty toiminnallisena opinnäytetyönä. Työ rakentui Liperin kunnassa toteutetusta harrastustoiminnan kehittämisprojektista. Kehittämistyön suunnittelussa ja toteutuksessa hyödynnettiin kehittämissuunnitelman vaiheistamisen mallia.

Kehittämistoiminnan aloituksessa korostuvat tunnistettu kehittämisen tarve, yhdessä muotoiltu tavoite, osallisuus ja johtaminen (Salonen ym. 2017, 17). Tämän kehittämissuunnitelman tarve nousi esille sekä kunnan työntekijän toimesta, kuin myös järjestöjen suunnasta.

Esiin noussutta kehittämistyön tarvetta pohdittiin ideointivaiheessa tarkemmin ja sitä pyrittiin tarkentamaan sekä rajaamaan mahdollisimman hyvin. Ideointivaiheessa käytiin useita keskusteluja kunnan Liikkuva koulu koordinaattorin sekä liikuntasihteerin kanssa. Haastattelujen ulkopuolisten asiantuntijoiden näkemyksiä hyödynnettiin kehittämistyön toteutuksen ideoinnissa ja prosessin suunnittelussa. Asiantuntijoiden kanssa käydyt keskustelut antoivat laajempaa näkökulmaa kehittämisprosessin suunnitteluun. Keskustelujen ja haastattelujen kautta rakentui hahmotelma kehittämistyön tavoitteista ja toteuttamismallista. Kuntatoimijoiden kanssa käydyt keskustelut antoivat tarvittavaa taustatietoa kunnan harrastus- ja järjestötoiminnan tilanteesta sekä esille nousseista kehittämistarpeista.

Kehittämistyön ideointivaiheessa nousi esille kunnan suunnitelma toteuttaa lasten ja nuorten harrastustoiminnan kysely. Kysely liitettiin osaksi tätä kehittämisprosessia. Kyselyn avulla saatiin koottua lasten ja nuorten harrastustoimintaan liittyviä näkemyksiä, joita voitiin hyödyntää kehittämistyössä. Ideointivaiheessa syntyi tarve kysyä myös harrastustoimijoilta heidän näkemyksiään harrastus- ja järjestötoiminnan kehittämisestä. Suunnitteluvaiheessa toteutettujen kyselyjen tulokset auttoivat hahmottamaan kehittämistyön lähtötilannetta ja täsmensivät samalla kehittämiskohteita ja kehittämistyön tavoitteita.

Kehittämistyön suunnitteluvaiheessa on tärkeää nimetä vastuuhenkilöt, jotka tarkentavat kehittämistehtävää ja vastaavat kehittämistyön etenemisestä. Suunnitteluvaiheessa on tärkeää varmistaa, että kehittämistavoitteet ovat tärkeitä organisaation, asiakkaiden ja strategian kannalta. (Salonen ym. 2017, 61)

Kehittämistyön suunnitteluvaiheessa sovittiin selkeä työnjako tämän työn kirjoittajan ja Liikkuva koulu koordinaattorin kanssa. Kehittämistyön kirjoittaja toimi kehittämisprosessin suunnittelijana ja johtajana yhteistyössä Liikkuva koulu koordinaattorin kanssa. Kehittämistyöhön liittyvien tilaisuuksien sisällöt ja asialistat suunniteltiin yhteistyössä Liikkuva koulu koordinaattorin sekä kunnan liikuntasihteerin kanssa. Kehittämistilaisuuksien fasilitointi oli työn kirjoittajan vastuulla. Liikkuva koulu -koordinaattori vastasi kyselyjen toteuttamisesta ja yhteenvetojen tekemisestä. Kehittämistyön alkuvaiheessa sovittu selkeä työnjako helpotti prosessin eteenpäin viemistä ja oli toimiva.

Kehittämistyön etenemisen kannalta oli hyvä ratkaisu, että työn kirjoittaja oli mukana prosessissa ulkopuolisena henkilönä, joka varmisti kehittämistyön etenemisen sovittujen askelmerkkien ja aikataulujen mukaisesti. Kunnan ja järjestöjen ulkopuolisena henkilönä oli mahdollista nostaa keskusteluun haastavampiakin teemoja ja haastaa kehittämistyöhön osallistujia miettimään asioita eri näkökulmista. Kehittämistyö vaatii hyvää suunnittelua, johtamista ja yhteistyötä, jotta asiat etenevät sovitusti. Yhteistyö erityisesti Liikkuva koulu -

koordinaattorin ja liikuntasihteerin kanssa oli onnistunutta ja helpotti kehittämistyön eteenpäin viemistä. Kehittämisprosessin eteenpäin vieminen tarvitseekin riittävän sitoutuneen ja motivoituneen ydinryhmän.

Kehittämissuunnitelman täsmentymisen jälkeen suunnitelma esiteltiin kunnan hyvinvointi-koordinaattorille, liikuntasihteerille sekä kunnan johtoryhmälle. Tilaisuuksien tavoitteena oli saada keskeisten päättävien henkilöiden hyväksyntä kehittämisprosessille sekä saada heiltä näkemyksiä kehittämissuunnitelman toteuttamiseen. Suunnitelmalle saatu hyväksyntä antoi kehittämistyön ydinryhmälle mandaatin viedä kehittämistyötä eteenpäin suunnitelmien mukaan. Hyväksyttyä suunnitelmaa voitiin käyttää tämän jälkeen kehittämisprosessin johtamisen välineenä.

Suunnitteluvaiheeseen kuuluvat taustaselvitysten tekeminen ja kirjallisuuteen sekä tutkimustietoon perehtyminen (Salonen ym. 2017, 61). Lasten ja nuorten harrastekyselyn sekä järjestökyselyn tulokset auttoivat tarkentamaan kehittämistyön tavoitteita ja toimenpiteitä. Suunnitteluvaiheessa toteutettuja asiantuntijahaastatteluuissa esiin nousseita huomioita ja näkökulmia voitiin hyödyntää kehittämistyön toimenpiteiden ja aikataulujen suunnittelussa.

Suunnitteluvaiheessa tutustuttiin neljän muun kunnan harrastus- ja järjestötoimintaan sekä toteutettuihin kehittämisprosesseihin benchmarking periaatteita hyödyntäen. Eri kuntien harrastus- ja järjestötoimintaan tutustumisella pyrittiin löytämään hyviä käytänteitä ja ratkaisumalleja, joita voitiin hyödyntää tämän kehittämistyön toteutuksessa. Eri kuntien toimintaan perehtymistä jatkettiin ja syvennettiin vielä kehittämistyön toteutusvaiheessa. Benchmarking menetelmä osoittautui hyödylliseksi ja kehittämistyötä täydentäväksi toimintatavaksi. Prosessin aikana oppi havainnoimaan ja löytämään kohde kuntien toiminnasta keskeisiä onnistumisen elementtejä ja valikoimaan tähän kehittämisprosessin soveltuvia ratkaisuja ja toimintamalleja. Lisäksi työn kirjoittajana huomasin, kuinka tärkeää on tehdä riittävä ja tarpeeksi tarkkaa dokumentointia haastatteluista sekä eri dokumentteihin tutustumisesta.

Kehittämisprosessin toteutusvaiheen keskeisimpiä toimintatapoja olivat harrastusryhmän kokoukset, järjestöfooromit sekä Liikkuva koulu -koordinaattorin ja työn kirjoittajan tiivis yhteistyö. Ensimmäisessä järjestöfoorumissa nimetty harrastusryhmä toimi kehittämisprosessin suunnittelu- ja ideointiryhmänä. Ryhmän kunta- ja järjestöedustajien kautta saatiin molempien toimijatahojen näkemyksiä ja osaamista kehittämistyöhön. Järjestöfoorumien kautta järjestöjä pidettiin ajan tasalla kehittämistyön edistymisestä ja heiltä saatiin lisäksi näkemyksiä ja toiveita kehittämistyön eteenpäin viemiseksi. Järjestöfoorumeissa pystyttiin testaamaan harrasteryhmän ideoita ja tehtyjä suunnitelmia. Työn kirjoittaja ja Liikkuva

koulu koordinaattori valmistelivat harrasteryhmän ja järjestöfoorumien sisällöt yhdessä lii-
kuntasihteerin kanssa ja veivät käytännössä eteenpäin sovittuja kehittämistyön toimenpi-
teitä.

Kehittämisen prosessin toiminnallinen rakenne tuntui toimivalta. Kehittämistyöhön sitoutuneet
ja motivoituneet Liikkuva koulu -koordinaattori ja työn kirjottaja tekivät tarvittavia valmiste-
luja ja kehittämistyön toimenpiteitä. Harrasteryhmä toimi kehittämisen prosessin työnyrkkinä,
joka pohti, ideoi ja suunnitteli kehittämistyön eri toimenpiteitä. Laajemman edustuksen
kautta työhön saatiin erilaisia näkökulmia, jotka rikastuttivat kehittämistyötä. Järjestöfooru-
mit toimivat tärkeänä viestintäkanava järjestökentän suuntaan. Tapaamisten kautta laa-
jemmalla joukolla järjestöedustajia oli mahdollisuus vaikuttaa kehittämistyöhön. Samalla
järjestöjen edustajia oli mahdollista sitouttaa uusiin toimintatapoihin.

Toteutusvaiheessa jatkettiin ja syvennettiin muiden kuntien toimintamallien ja ratkaisujen
benchmarkingia. Kehittämistyön aikana nousseiden kysymysten myötä voitiin tehdä suun-
nitteluvaihetta yksilöidympää tutustumista eri kuntien ratkaisuihin. Kehittämisen prosessin to-
teutusvaiheessa perehdyttiin erityisesti erilaisiin sähköisen harrastuskalenterin toteutusrat-
kaisuihin. Selvitys- ja tutustumistyön kautta löytyikin valmis harrastuskalenterin toteutus-
malli, joka soveltui Liperin kunnan ja järjestöjen tarpeisiin.

Kehittämisen prosessin tavoitteet saavutettiin syntyneiden harrastustoiminnan vuosikellon,
järjestöyhteistyön mallin sekä harrastuskalenterin suunnitelman myötä. Harrastustoimin-
nan vuosikello otettiin kunnassa käyttöön jo kehittämisen prosessin aikana. Järjestöyhteis-
työn malli käsiteltiin hyvinvointilautakunnassa kehittämisen prosessin loppuvaiheessa ja har-
rastuskalenterin toteuttaminen odottaa vielä kunnan lopullista päätöstä.

Tämän kehittämisen prosessin ja aikaan saatujen tuotosten vaikuttavuus tulee riippumaan
siitä, kuinka hyvin harrastusyhteistyön malli ja vuosikello otetaan käyttöön ja kuinka niihin
liittyvät toimenpiteet toteutetaan käytännössä. Keskeistä on niin kunnan työntekijöiden ja
päättäjien kuin myös järjestötoimijoiden sitoutuminen vuosikellon ja järjestöyhteistyön mal-
lin mukaiseen toimintaan. Tämä vaatii hyvää ja jatkuvaa viestintää sekä selkeää harras-
tus- ja järjestötoiminnan johtamista kunnan toimesta. Keskeisessä asemassa on kunnan
ja järjestöjen välinen aktiivinen ja säännöllinen viestintä.

7.2 Johtopäätökset ja jatkotoimenpiteet

Kehittämisen prosessissa päästiin tavoiteltuihin tuloksiin. Prosessin toteuttaminen onnistui
suunnittelussa, noin vuoden aikaraamissa. Kehittämisen prosessin onnistumisen kannalta oli

tärkeää hyvä lähtötilanteen kartoitus ja sen myötä määrittyneet kehittämistarpeet. Hyvä kehittämissuunnitelma, johon kunta- ja järjestötoimijat sitoutuivat alusta saakka, loi selkeän ajallisen ja toiminnallisen raamin kehittämistoimenpiteiden toteuttamiselle. Eri toimijoiden mahdollisuus vaikuttaa kehittämistyöhön harrasteryhmän tai järjestöfoorumien kautta sitoutti heitä samalla kehittämisprosessiin. Kehittämistyön onnistumisen kannalta oli tärkeää, että kehittämisprosessin toteuttamiseen oli sitoutunut ydinryhmä, jonka kanssa oli sovittu selkeästi työnjako. Kunnan johtoryhmän hyväksyntä ja sitoutuminen kehittämisprosessiin, antoi vahvan selkänojan suunniteltujen toimenpiteiden toteuttamiselle.

Kehittämisprosessin loppuvaiheessa haastetta toivat Liikkuva koulu koordinaattorin työsuhteen päätyminen ja liikuntasihteerin eläköityminen. Tästä syystä prosessin loppuvaihe venyi hieman alkuperäisestä suunnitelmasta. Tämä näkyi erityisesti sähköisen harrastuskalenterin toteutuksen aikataulun venymisenä sekä vuoden 2020 ensimmäisen järjestöfoorumin toteutuksen viivästymisenä.

Prosessin kautta syntyneet tuotokset luovat pohjan ja työkaluja Liperin kunnalle harrastus- ja järjestötoiminnan edelleen kehittämiseksi. Se kuinka iso hyöty kehittämisprosessin työstä saadaan jatkossa, riippuu siitä kuinka työtä jatketaan tulevina vuosina. Vuoden 2020 aikana on tärkeää, että vuosikelloa päivitetään ja siitä viestitään aktiivisesti järjestötoimijoille. Vuosikellon myötä syntyi vapaa-aikatoimen nettisivujen yhteyteen järjestötoiminnan alasivu, jonka sisällöllistä kehittämistä kannattaa jatkaa.

Järjestöyhteistyön mallin käyttöönoton kannalta ensimmäinen vuosi on tärkeä. Yhteistyön malli tulisi ottaa käyttöön heti ja toteuttaa mallia suunnitelman mukaisesti. Avainhenkilönä on uusi vapaa-aikapääällikkö, jonka vastuulle järjestö- ja harrastustoiminta kunnassa kuuluvat. Hänet tulisi perehdyttää hyvin tehtyyn kehittämisprosessiin ja sen tuloksiin. Vapaa-aikatoimen sitoutuminen vapaa-aikapääällikön johdolla asioiden eteenpäin viemiseksi on oleellista suunniteltujen toimenpiteiden toteutumiseksi.

Järjestöfoorumien osallistumismäärät jäivät kehittämisprosessin aikana melko vaatimattomiksi. Jatkossa selkeä kehittämiskohde olisi miettiä järjestöfoorumien sisältöä, toteuttamista ja toteutuspaikkoja. Järjestöfoorumien sisällön ja toteutuksen tulisi olla niin houkuttelevia, että entistä useampi järjestötoimija motivoituisi tulemaan mukaan tilaisuuksiin. Järjestöfoorumit ovat jatkossa osa sovittua järjestöyhteistyön mallia ja tästä näkökulmasta järjestöillä voisi olla velvoite, että jokaisesta toimintaa järjestävästä ja kunnan avustusta saavasta järjestöstä on edustaja järjestöfoorumissa.

Sähköisen harrastuskalenterin toteutus jäi tämän työn kirjoitushetkellä vielä odottamaan käytännön toteutusta. Harrastuskalenterin toteuttamisen kannalta on tärkeää saada järjestöt sitoutumaan laajasti uuden viestintäalustan käyttämiseen. Jos järjestöt eivät ota harrastuskalenteria aktiiviseen käyttöön, sovelluksen toteutukseen käytettävät rahat menevät silloin jossain määrin hukkaan. Tärkeää on perehdyttää järjestöjen toimijat harrastuskalenterin käyttömahdollisuuksiin ja saavutettaviin hyötyihin. Harrastuskalenterin käyttöönotto ja siitä viestintä vaativat oman suunnitelmansa. Harrastuskalenterin käyttöön ottoon ja sen käyttämiseen voidaan vaikuttaa myös kirjaamalla kalenterin käyttö järjestöjen avustuskriteereihin.

Kunnan keskeisiä tehtäviä tulevaisuudessa ovat kuntalaisten hyvinvoinnin, osallisuuden, yhteistyön ja kumppanuuksien edistäminen. Kehittämistyön tulokset mahdollistavat omalta osaltaan Liperin kunnan strategian, lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelman sekä osallisuussuunnitelman linjausten ja tavoitteiden toteutumista.

Kunnat tarvitsevat enenevässä määrin järjestöjen kanssa tehtävää yhteistyötä erilaisten palvelujen, kuten monipuolisten harrastusmahdollisuuksien tarjoamiseksi. Parhaimmillaan tämän kehittämisprosessin tulokset voivat näkyä kunnan ja järjestöjen välisen sekä järjestöjen keskinäisen yhteistyön kehittymisenä. Yhteistyön kehittymisen kautta on mahdollisuus kehittää ja tarjota monipuolisempia harrastusmahdollisuuksia kuntalaisille.

Liikunta ja fyysinen aktiivisuus luovat pohjan lasten ja nuorten kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille ja oppimiselle. Liikuntaharrastukset mahdollistavat omalta osaltaan terveyden kannalta riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden määrän. Tämän kehittämistyön yhtenä lähtökohtana oli kehittää Liperin kunnan harrastus- ja järjestötoimintaa niin, että mahdollisimman monelle lapselle ja nuorelle mahdollistuisi liikunnan harrastaminen omalla tasollaan. Jotta tämä tavoite toteutuisi, aloitettua kehittämistyötä tulee jatkaa harrastamisen vuosikelloa edelleen kehittämällä ja järjestöyhteistyön mallin tehokkaalla ja systemaattisella käyttöönotolla. Sähköinen harrastuskalenterin toteuttaminen loisi uudenlaisen ja monipuolisen viestintäkanavan, joka palvelisi lapsia ja nuoria sekä heidän vanhempiaan harrastusmahdollisuuksien löytämisen ja ohjautumisen näkökulmasta. Järjestöille harrastuskalenteri antaisi uudenlaisen mahdollisuuden viestiä tarjottavista harrastamisen mahdollisuuksista.

Lähteet

Antila A., Asikainen J., Hietaharju A. & Pyykkölä M. 2017. Tulevaisuuden kuntaa tekemässä. Uuden valtuustokauden johtamisjärjestelmät. FCG Konsultointi Oy 2017. Luettavissa: https://www.fcg.fi/document/1/416/bf47b27c51ece20ff8223b888c00e8dc/Tulevaisuuden_kuntaa_tekemassa.pdf Luettu: 12.1.2020

Canadian Society for Exercise Physiology 2018. Canadian 24-Hour Movement Guidelines. Luettavissa: <https://csepguidelines.ca/> Luettu: 9.1.2020

Department of Health and Social Care 2019. UK Chief Medical Officers' Physical Activity Guidelines. Luettavissa: https://assets.publishing.service.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/832868/uk-chief-medical-officers-physical-activity-guidelines.pdf Luettu: 2.1.2020

Fyysisen aktiivisuuden suositus kouluikäisille 7-18-vuotiaille. 2008. Lasten ja nuorten liikunnan asiantuntijaryhmä. Opetusministeriö ja Nuori Suomi ry. Helsinki.

Haanpää L. 2019. Harrastustakuu: Yhdenvertaisuuden asialla. Nuorisotutkimusverkosto / Nuorisotutkimusseura. Verkkojulkaisuja 146, kenttä. Luettavissa https://www.nuorisotutkimusseura.fi/images/harrastustakuu_digi_final.pdf Luettu 8.2.2020

Hakanen T., Myllyniemi S. & Salosuo M. (toim.) 2019. Oikeus liikkua. Lasten ja nuorten vapaa-aikatutkimus 2018. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:2. Helsinki.

Karttunen A., Kettunen A., Piirainen K. 2013. Yhteistyöllä hyvinvointia. Järjestöjen välinen ja järjestö-kuntayhteistyö hyvinvoinnin lisääjänä. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja. Helsinki

Kokko S., Martin L., Villberg J., Ng K. & Mehtälä, A. 2019. Itsearvioitu liikunta-aktiivisuus, ruutuaika ja sosiaalinen media sekä liikkumisen seurantalaitteet ja –sovellukset. Teoksessa Kokko, S. & Martin, L. (toim.). Lasten ja nuorten liikuntakäyttäytyminen Suomessa. Liitututkimuksen tuloksia 2018, s. 17-25. Valtion liikuntaneuvoston julkaisuja 2019:1.

Lastensuojelulaki 13.4.2007/417

Liikuntalaki 390/2015

Linkola, R. 29.1.2020. Vapaa-aikaohjaaja. Liperin kunta. Sähköposti.

Liperin kunta 2016. Laaja hyvinvointikertomus 2017–2020. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Hyvinvointikertomus+2017-2020.pdf/a0b7cd4b-c94d-4907-b405-99ea20efa2ff> Luettu: 26.12.2019

Liperin kunta 2018a. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma 2019-2022. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/documents/90255/569542/Lasten+ja+nuorten+hyvinvointisuunnitelma.pdf/8c35538a-c47e-a1bd-cb99-e51135d905f6>. Luettu:26.12.2019

Liperin kunta 2018b. Liperi - luonnollisesti lähellä kuntastrategia. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Kuntastrategia+2018-2021.pdf/aab1d55a-d227-f07c-eb15-956933a4c571> Luettu:26.12.2019

Liperin kunta 2019a. Talousarvio 2020 ja taloussuunnitelma 2020-2022. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Talousarvio+2020+25.11.2019.pdf/cbb0da5a-dce4-e525-c6d6-c80df32837cf> Luettu: 31.12.19

Liperin kunta 2019b. Liperin kunnan osallisuusmalli ja osallisuussuunnitelma vuodelle 2020-2021. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/documents/90255/576057/Liperin+kunnan+osallisuusmalli+ja+osallisuussuunnitelma+vuodelle+2020-2021.pdf/0690b3b2-4467-ac2c-6927-91424d1f7830> Luettu: 31.12.19

Liperin kunta 2019c. Vapaa-aika. Luettavissa: <https://www.liperi.fi/vapaa-aika> Luettu: 31.12.19

Möttönen S., Niemelä J. 2005. Kunta ja kolmas sektori. Yhteistyön muodot. PS-kustannus. Keuruu 2005

Nuorisolaki 1825/2016

Kantomaa M., Syväoja H., Sneck S., Jaakkola T., Pyhättö K. & Tammelin T. 2018. Koulupäivän aikainen liikunta ja oppiminen. Tilannekatsaus tammikuu 2018. Opetushallitus 2018.Raportit ja selvitykset 2018:1. Luettavissa: https://www.oph.fi/sites/default/files/documents/189075_koulupaivan_aikainen_liikunta_ja_oppiminen-2.pdf Luettu 3.1.2020

OKM 2016. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Iloa, leikkiä ja yhdessä tekemistä. Varhaisvuosien fyysisen aktiivisuuden suositukset. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2016:21. Lönnberg Print & Promo. Helsinki.

OKM 2017a. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Jokaiselle lapselle ja nuorelle mahdollisuus mieleiseen harrastukseen. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2017:19. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-465-8> Luettu: 1.1.2020

OKM 2017b. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koululaiskysely 2017. Luettavissa: <https://minedu.fi/lastenkulttuuri> Luettu 2.1.2020

OKM 2019. Opetus- ja kulttuuriministeriö. Harrastamisen strategia. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2019:7. Luettavissa: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-263-621-8> Luettu: 2.1.2020

Ruusuvirta M., Saukkonen P. 2010. Kunnat, hyvinvointi ja kolmas sektori. Teoksessa Koivisto N., Kehikoinen K., Pasanen-Willberg R., Ruusuvirta M., Saukkonen P., Tolvanen P. & Veikkolainen A. (toim.) Kolmannella lähteellä. Hyvinvointipalveluja kulttuurin, liikunnan ja nuorisotyön aloilla. Kolmas lähe –koordinaatiohanke. Kokos julkaisuja 1. Kokos palvelut. Teatterikorkeakoulu

Sallinen, S. 2016. Tule tekemään tulevaisuuden kuntaa. Suomen Kuntaliitto. Helsinki 2016

Salonen, K., Eloranta, S., Hautala, T. & Kinos, S. 2017. Kehittämistoiminta ja kehittämisen menetelmiä ammatillisessa korkeakoulussa. Turun ammattikorkeakoulun oppimateriaaleja 108. Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy. Tampere.

Tilastokeskus 2019. Kuntien avainluvut. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tup/alue/kuntienavainluvut.html#?year=2019&active1=426>. Luettu: 26.12.2019

Valtiovarainministeriö 2017. Tulevaisuuden kunnan skenaariot ja visiot 2030. Parlamentarisen työryhmän väliraportti tulevaisuuden kunnasta. Valtiovarainministeriön julkaisuja 9a/2017. Luettavissa: https://api.hankeikkuna.fi/asiakirjat/0c67b434-0686-417b-8944-8281ff1f6514/3f0b2978-1b10-4980-9b7c-467462adb7ea/JUL-KAISU_20170918124000.PDF Luettu: 9.1.2020

Liitteet

Liite 1. Lasten ja nuorten harrastekyselyn tiivistelmä

Taustatietoja

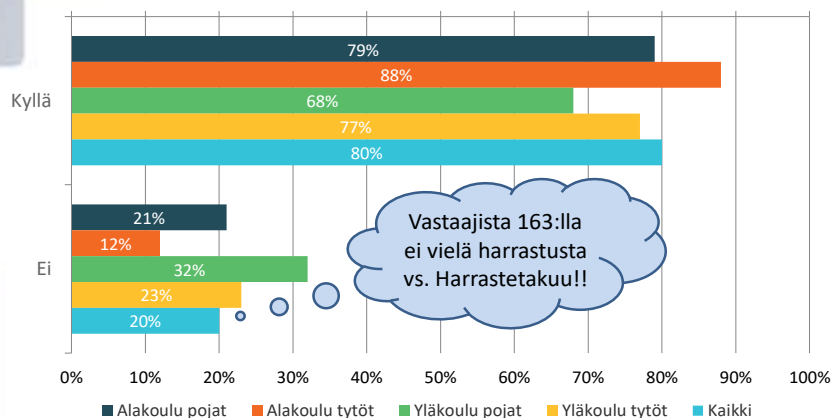
- Haluttiin selvittää mitä ja miten kouluikäiset lapset ja nuoret haluavat harrastaa Liperissä
- Toteutettiin Webropol-nettikyselynä kaikissa Liperin kouluissa tammikuussa 2019
- Vastauksia saatiin 809
 - Alakoululaiset 60% (n=544/907)
 - Yläkoululaiset 64% (n=245/380)
- Tässä tiivistelmässä esitellään päälöydöksiä ja pohdintoja. Virallisessa raportissa kattavammin tuloksia.

www.liperi.fi

Minulla on harrastus

Vastaajien määrä: 808

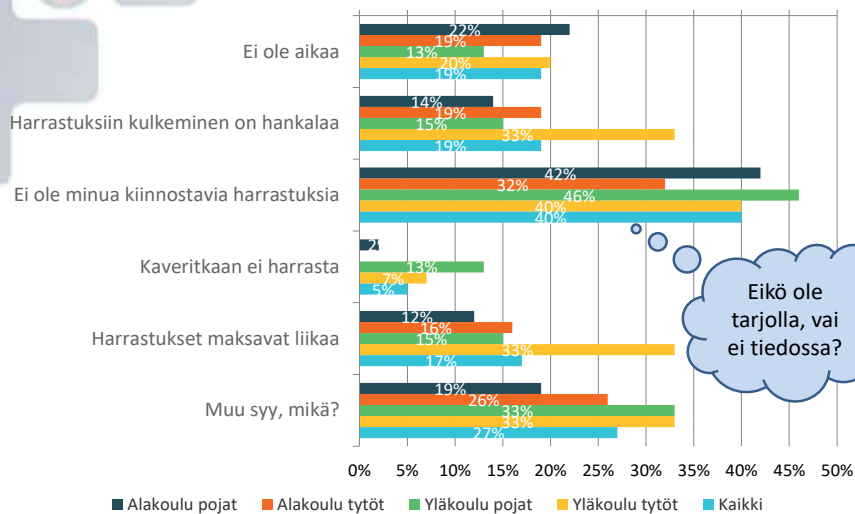

www.liperi.fi

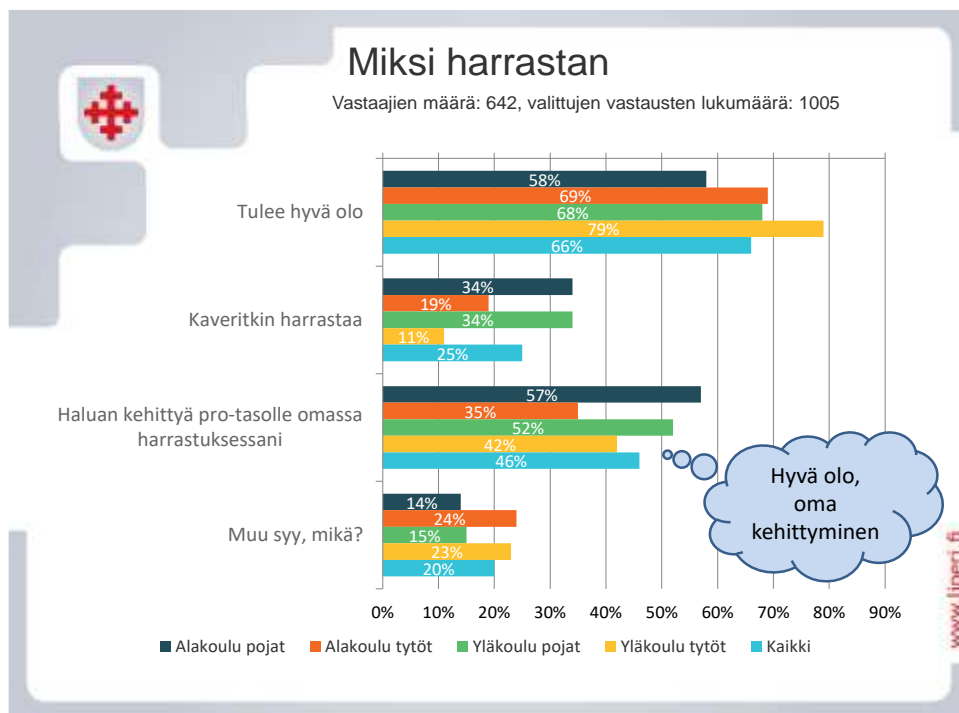

En harrasta mitään, koska

Vastaajien määrä: 163 (20% vastaajista), valittujen vastausten lukumäärä: 207

www.liperi.fi

Suosituimmat harrastukset TOP-10 alakoululaiset

POJAT, n=218		TYTÖT, n=231	
1 Jalkapallo	33 %	1 Voimistelu/akrobatia	19 %
2 Sähly	20 %	2 Kuvataide/piirtäminen	19 %
3 Jääkiekko	15 %	3 Tanssi	16 %
4 Liikuntakerho	9 %	4 Soittimen soitto	15 %
5 Yleisurheilu	8 %	5 Jalkapallo	10 %
6 Partio	7 %	6 Ratsastus	10 %
7 Hiihto	6 %	7 Pesäpallo	9 %
8 Pesäpallo	6 %	8 Liikuntakerho	8 %
9 Kamppailulajit	6 %	9 Yleisurheilu	7 %
10 Uinti	5 %	10 Partio/4H/vesaiset	6 %
10 Soittimen soitto	5 %		
10 Pyöräily	5 %		

www.liperi.fi

Suosituimmat harrastukset TOP-10 yläkoululaiset

POJAT, n=82

1 Jalkapallo	23 %
2 Kuntosali	21 %
3 Laskettelu	12 %
4 Soittimen soitto	12 %
5 Jääkiekko	11 %
6 Metsästys/kalastus	10 %
7 Juoksu/lenkkeily	9 %
8 Salibandy	7 %
9 E urheilu	7 %
10 Omatoimiharjoittelu	5 %

TYTÖT, n=96

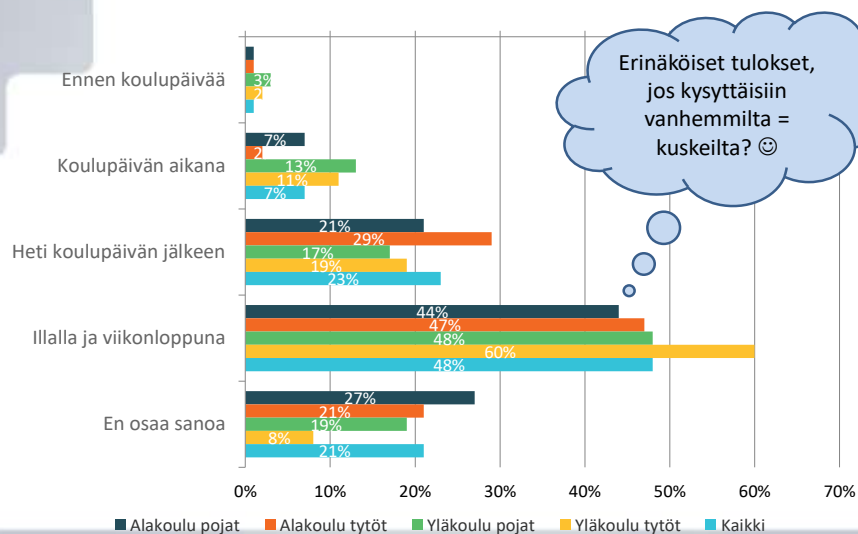
1 Ratsastus/hevosurheilu	31 %
2 Tanssi/ohjaaminen	15 %
3 Piirtäminen/maalaaminen	11 %
4 Lenkkeily	11 %
5 Voimistelu/sirkus	11 %
6 Salilla käynti	10 %
7 Soittimen soitto	10 %
8 Pesäpallo	7 %
9 Jalkapallo	7 %
10 Lentopallo	6 %

www.liperi.fi

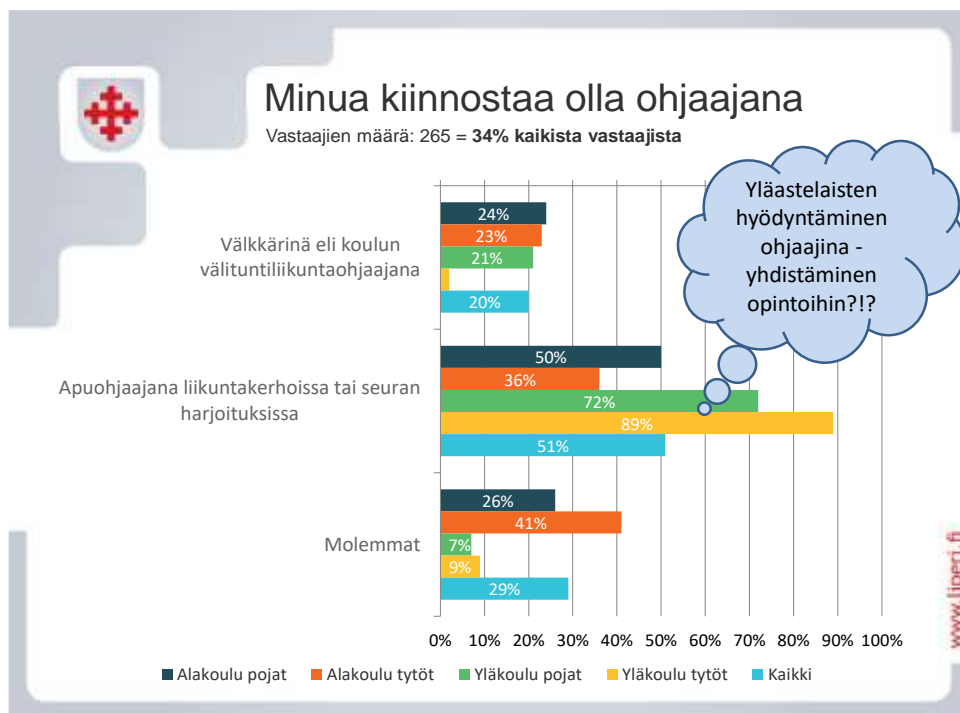
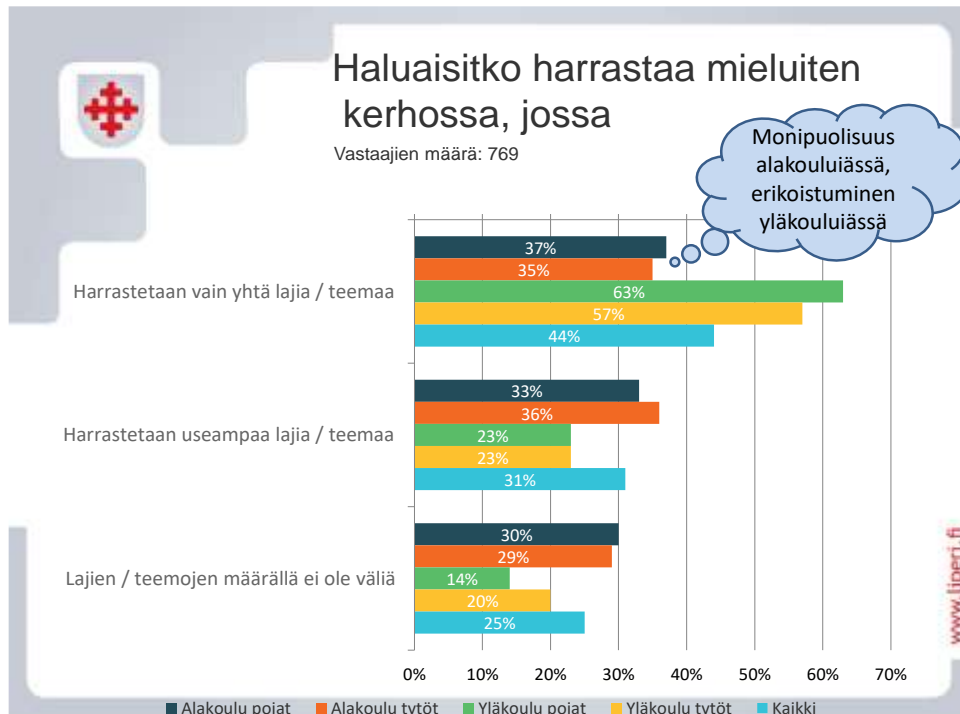

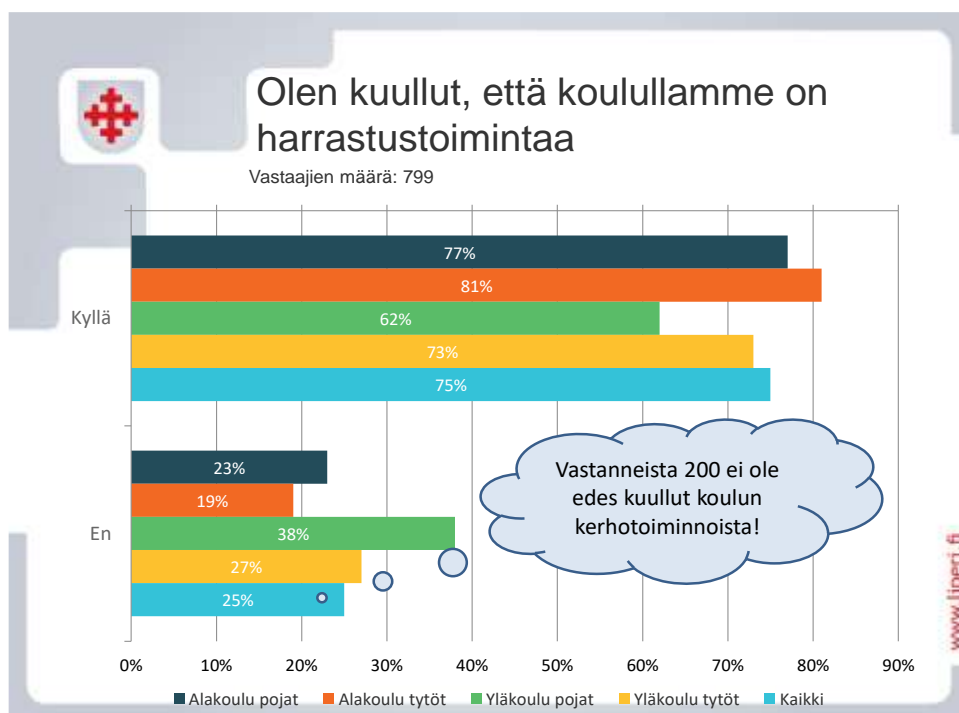
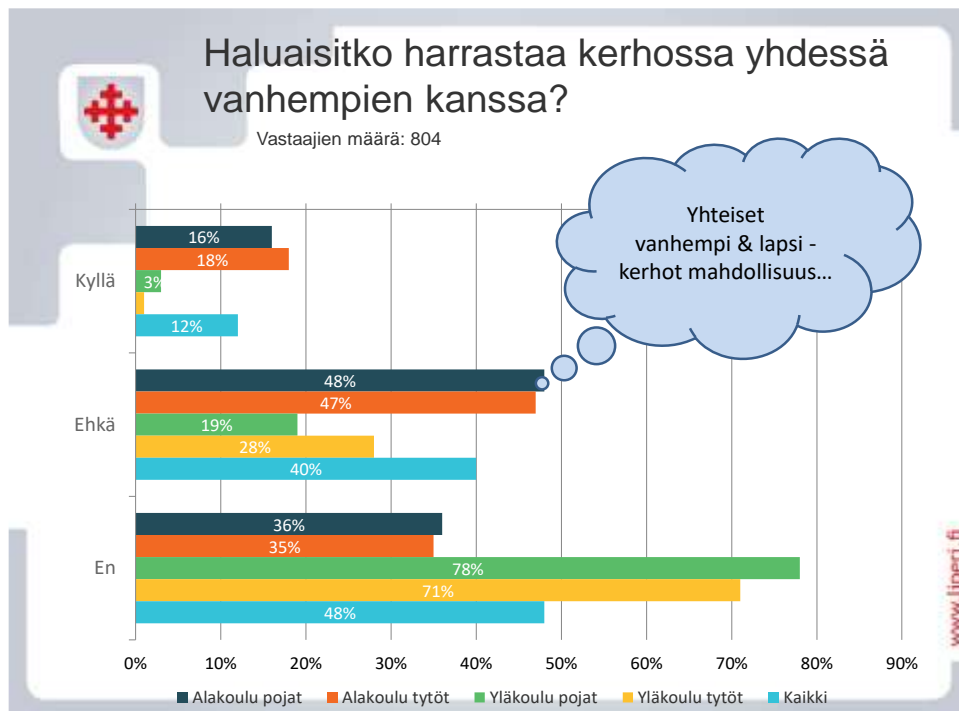
Haluaisitko harrastaa mieluiten

Vastaaajien määrä: 805

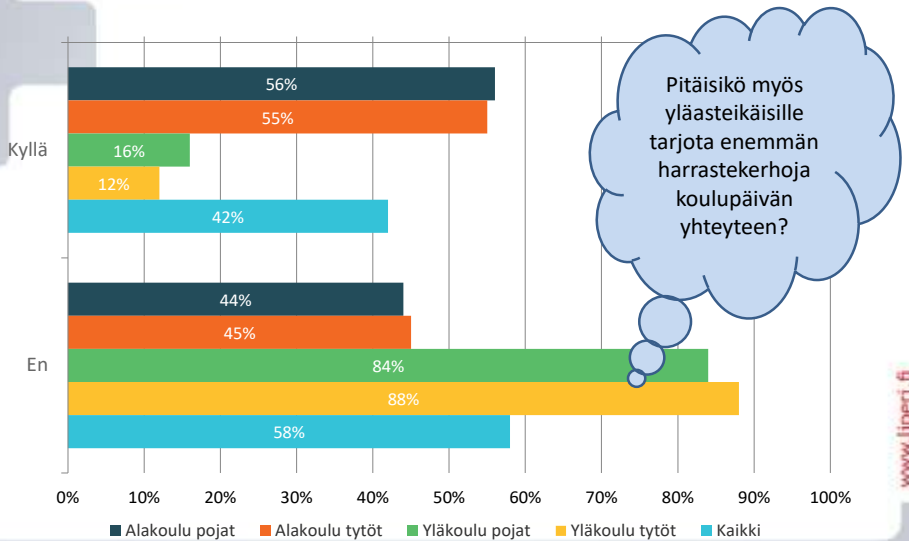
www.liperi.fi

16. Olen osallistunut koulullamme järjestettyyn harrastustoimintaan

Vastaajien määrä: 799

Mihin harrastukseen osallistuit koululla?

	Total	AK Pojat	AK Tytöt	YK Pojat	YK Tytöt
Liikuntaker	96	43	53		
Sähly	44	34	4	5	1
Kuviskerho	29	4	25		
Tanssikerho	28	2	22		4
Yleisurheilu	23	12	9		2
Jalkapallo	22	17	4		1
Käsityökerho	22	8	14		
Kisoihin	10	2	8		
Kaikkeen	9	6	3		
En muista	8	3	3	2	
Hiihto	8	3	5		
Turnaus	7	7			
Parkour	7	4	3		
Jääkiekko	5	5			
Pesäpallo	5	4	1		
Kokkikerho	5	2	3		
Välkkäri	5	2	3		
4h	5	1	4		
Voimaklubi	5			5	
Musiikki	4		1		3
Teatteri	4		3	1	

Yhteinen kerhotoiminta kattamaan koululaisten toiveet!

Miksi et ole osallistunut koulun harrastustoimintaan

Kaikkiin näihin voimme vaikuttaa yhteisellä suunnittelulla ja "asennetyöllä"

- (EVVK, en halua, ei jaks –kommentit suodatettu pois ☺)
- "En ole kuullut kerhoista"
- "Ei ole ollut mieltä"
- "Ei ole ollut kyytiä"
- "En ole ehtinyt menemään harrastustoimintaan"
- "En ehdi kun pitää panostaa omaan lajiin täysillä"
- "En tarvitse muita harrastuksia"
- "Ei oikeastaan kiinnosta koulun harrastukset. Harrastan mieluummin oikeassa seurassa"
- "En ole osallistunut koska harrastin voimistelua joten en halunnut montaa harrastusta, mutta nykyään haluaisin aloittaa uudestaan voimistelun niin siksi en nykyäänkään aio pyrkiä harrastamaan koulun harrastustoimintaa."

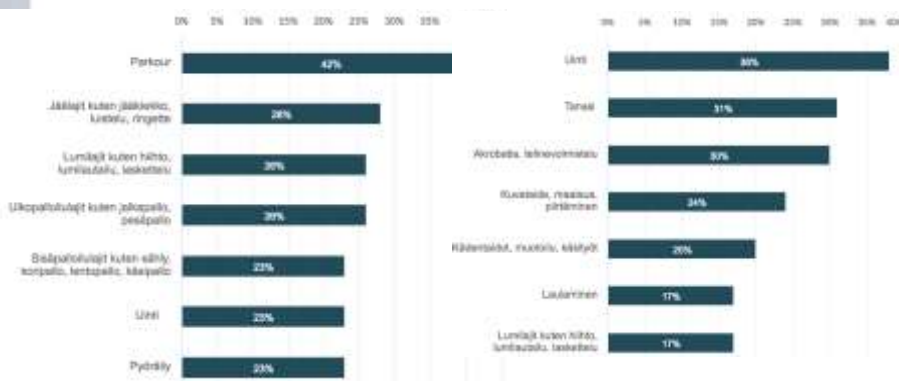
www.tiperi.fi

Mitä haluaisit harrastaa? - Alakouluikäiset

POJAT n=272

TYTÖT n=263

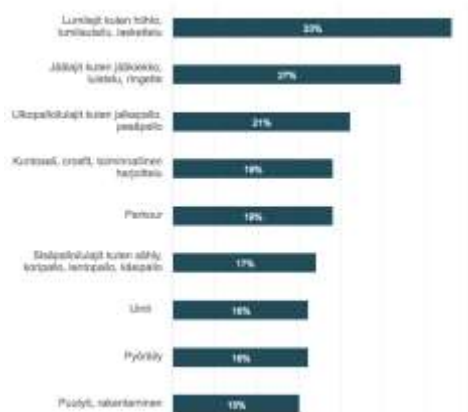
www.tiperi.fi

Mitä haluaisit harrastaa? - Yläkouluikäiset

POJAT n=116

0% 5% 10% 15% 20% 25% 30% 35%

TYTÖT n=118

0% 5% 10% 15% 20% 25% 30% 35% 40% 45%

Terveisiä koululaisilta

"Tanssikerhoja, ainakin HipHop"

"Jalkapallokerhoja ja turnauksia"

"Ohjattua voimistelua/akrobatiaa/sirkusta. Ohjaajana ihminen joka OSAA lajeja"

"Talvella luistelu ja jääkiekkokerhoja!"

"Olisi kiva jos saisi kokeilla eri lajeja että voisi löytää omia juttuja"

"Voimistelutapahtuma"

"Enemmän turnauksia ja kilpailuja"

"Voisiko olla enemmän liikuntakerhoja?"

"Järjestäkää se Talent-show"

"Iltapäiväkerhoja, joissa lapset saisivat itse suunnitella mitä siellä tehdään"

"Vapaa vuoroja koulun jälkeen liikuntasalille"

"Että tulisi hiki ja hengästyttäisi"

"Harrastusporukoita eri lajeihin, joissa olisi yhdet reenit viikossa.

Aikaa ei ole enempää ja oli harmi lopettaa pesäpallo"

"Koko perheen toimintaa, esim. eri toimintapisteitä joissa voi kiertää"

"Enemmän tempuratoja ja uintipäiviä!"

"Koulussa pitäisi olla pidempiä kiipeilytelineitä ja kiipeilyseiniä"

"Parempaa tiedottamista ja kuulutuksia harrastuksista ja kerhoista"

"Tämä oli kiva kysely! ☺"

Taustatietoja

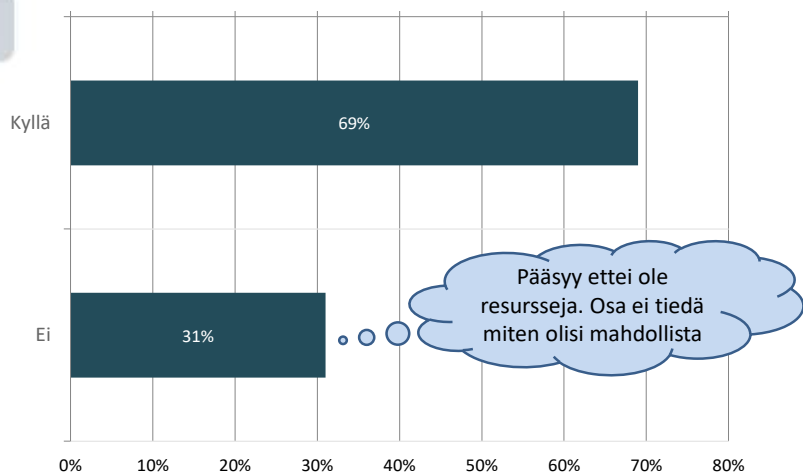
- Haluttiin selvittää koulu-järjestöt ja järjestö-järjestö välistä yhteistyötä Liperissä
- Toteutettiin Webropol-nettikyselynä helmikuussa 2019, kyselylinkki lähetettiin 154 henkilölle
- Vastauksien määrä 36
 - Urheilu-/liikuntaseura 12
 - Kulttuurijärjestö 6
 - Nuorisojärjestö 3
 - Muut järjestöt 15
- Tässä tiivistelmässä esitellään päälöydöksiä ja pohdintoja. Virallisessa raportissa kattavammin tuloksia.

www.liperi.fi

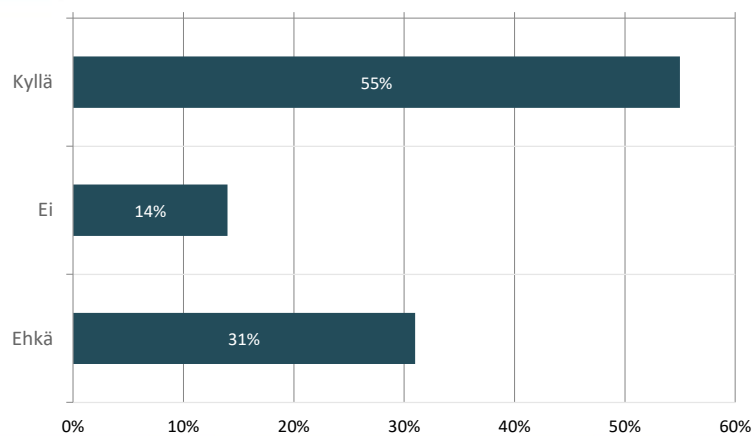
Onko järjestönne tehnyt kouluysteistyötä?

Vastaajien määrä: 36

Onko järjestöllänne kiinnostusta tehdä kouluysteistyötä lukuvuonna 2019-2020?

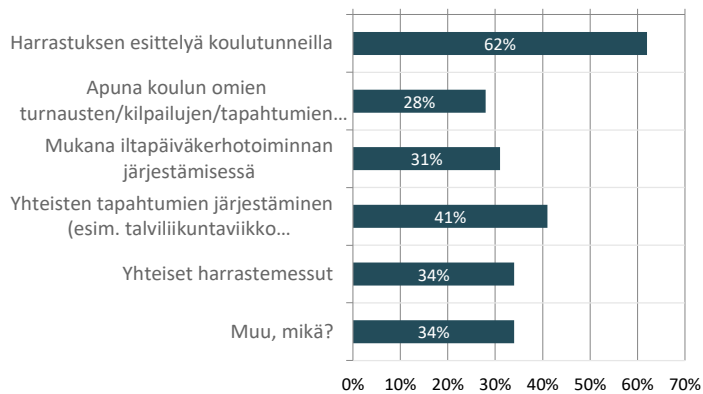
Vastaajien määrä: 36

Minkä tyyppinen kouluyhteistyö on mahdollista? (valitse yksi tai useampi vaihtoehto)

Vastaajien määrä: 29, valittujen vastausten lukumäärä: 67

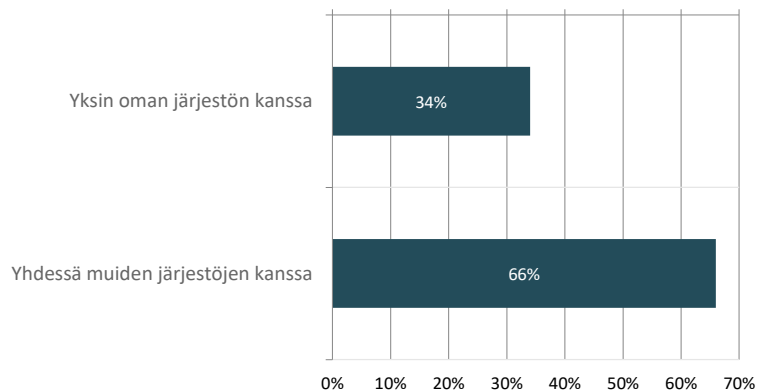

www.liperi.fi

Haluamme tehdä kouluyhteistyötä

Vastaajien määrä: 29

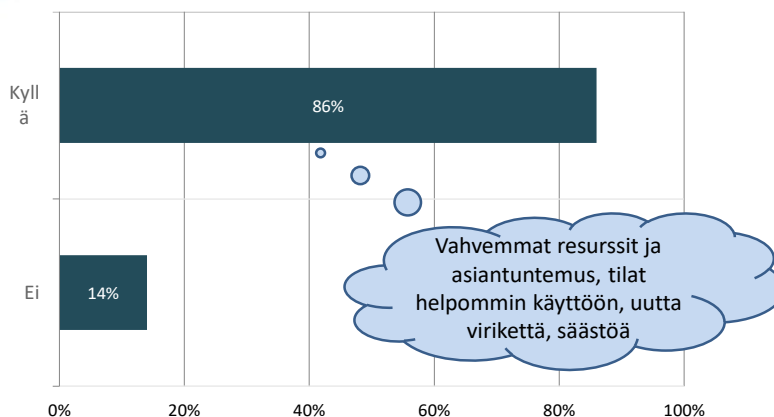

www.liperi.fi

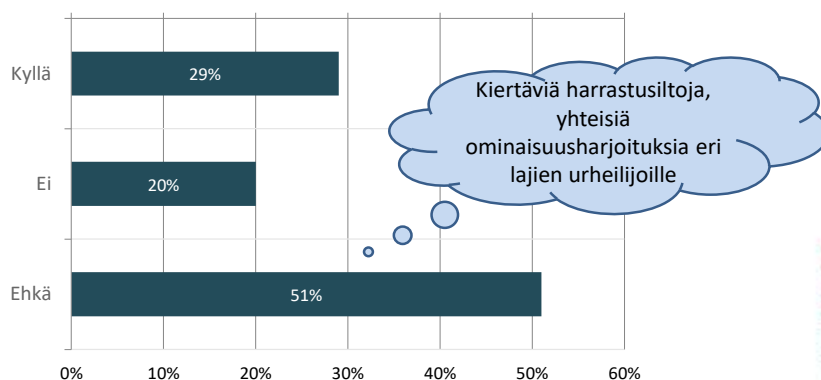
Onko järjestönne tehnyt yhteistyötä toisten järjestöjen kanssa?

Vastaajien määrä: 36

Haluaisiko järjestönne toteuttaa yhteisiä kerhoja/harjoituksia muiden järjestöjen/lajien kanssa?

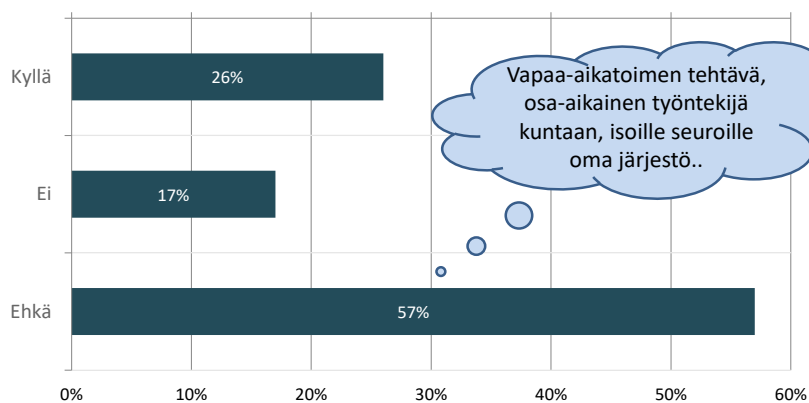
Vastaajien määrä: 35

Pitäisikö harrastustoiminta olla yhteisesti koordinoitua Liperissä?

Vastaajien määrä: 35

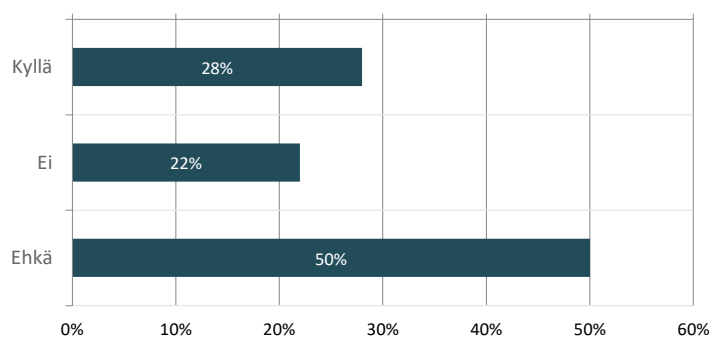

www.liperi.fi

Onko järjestöllänne kiinnostusta järjestää yhteisiä tapahtumia muiden seurojen kanssa (esim. harrastemessut, lasten leirikoulut)?

Vastaajien määrä: 36

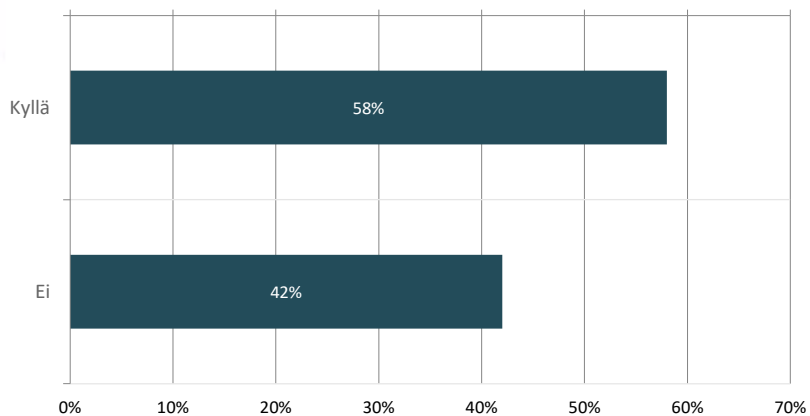

www.liperi.fi

Voisiko järjestöillä olla käytössä yhteisiä työntekijöitä
(esim. harrastuskoordinaattori, fysiikkavalmentaja,
kesätyöntekijöitä)?

Vastaajien määrä: 36

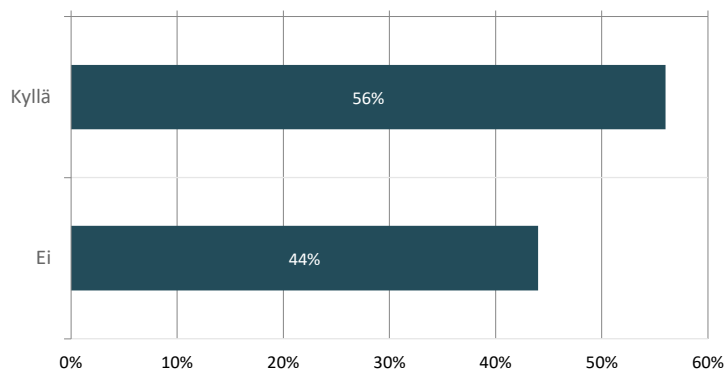

www.liperi.fi

Onko seurallanne kiinnostusta hakea yhdessä
muiden järjestöjen kanssa avustuksia?

Vastaajien määrä: 34

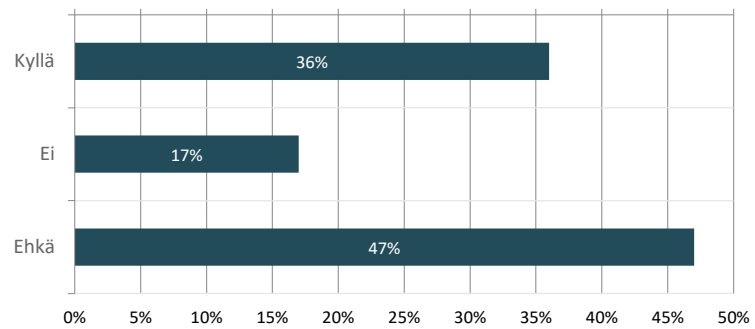

www.liperi.fi

Onko järjestöllänne halukkuutta lähteä kehittämään Liperiin yhteistä harrastuskalenteria?

Vastaajien määrä: 36

www.liperi.fi